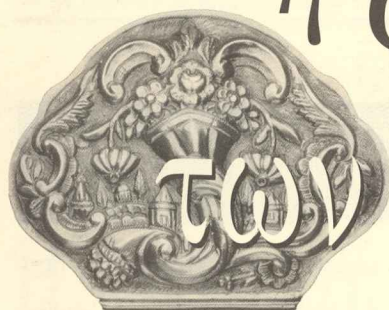
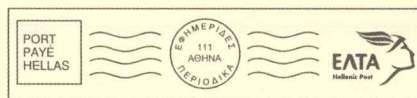

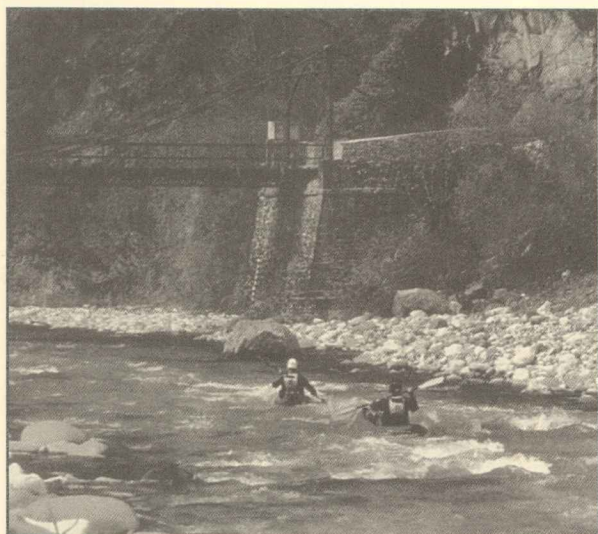
η φωνή

ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ • ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΑΡΙΔΑΚΗ 20 • 111 43 ΑΘΗΝΑ • ΚΩΔΙΚΟΣ 6746

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 19 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2007 • ΑΘΗΝΑ 30-06-2007

ΔΡΑΣΗ ΣΤΗ ΦΥΣΗ

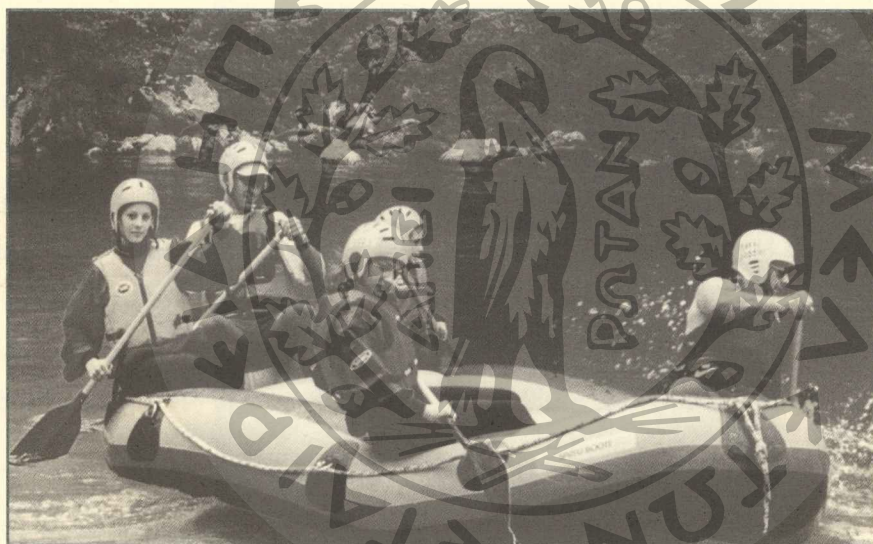
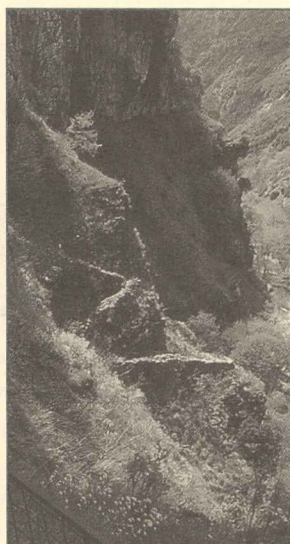
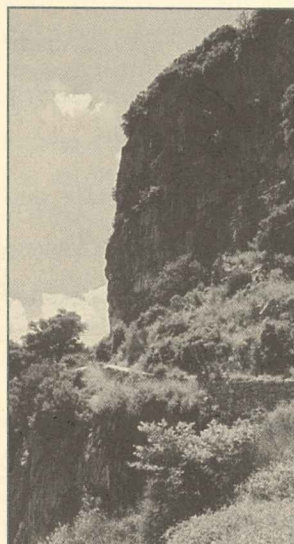
Τα τελευταία χρόνια έντονη κινητικότητα υπάρχει στην περιοχή των Τζουμέρκων σχετικά με τις ήπιες μορφές τουρισμού και τους εναλλακτικούς τρόπους δράσης στη φύση, που εκμεταλλεύονται την ανάγκη για αθλητισμό και παραμονή σε περιβάλλον φυσικό και αμόλυντο.

Η σκέψη να αναφερθούμε στις δραστηριότητες εναλλακτικού τουρισμού που γίνονται στο χωριό μας είναι παλιά. Η δράση στη φύση είναι μία από τις βασικές προτάσεις διασκέδασης του επισκέπτη-περιηγητή που θα βοηθήσει ώστε να παραμείνει στο χωριό περισσότερο από ένα εικοσιτετράωρο. Λόγω, όμως, των τραγικών γεγονότων του Μαΐου στο Λούσιο ποταμό, η εφημερίδα μας, θορυβημένη, απευθύνθηκε στις εταιρείες που διοργανώνουν τέτοια αθλήματα στην περιοχή και παραθέτει, στο φύλλο τούτο, τις απόψεις τους για τις δραστηριότητες που έχουν και τα προγράμματά τους στη φύση.

Η αλήθεια είναι ότι η άγρια φυσική ομορφιά του τοπίου, ο Άραχθος που κυλά σε ένα απίθανο καταπράσινο περιβάλλον, γρήγορα προκάλεσαν το ενδιαφέρον των αθλητών αλλά και νέων ανθρώπων που ασχολούνται με τα EXTREME SPORTS. Ο Καλαρρυτικός, πάλι, ακολουθώντας το στενό βραχώδες φαράγγι του κάνει την κατάβαση με βάρκα συναρπαστική σε έμπειρους αθλητές. Οι χαράδρες σε προκαλούν για αναρρίχηση. Δραστήρια και ριψοκίνδυνα, λοιπόν, στη φουσκωμένη κοίτη του ποταμού, ή ήρεμα και χαλαρά σε βαθά λιβάδια και σηματοδοτημένα μονοπάτια, αλλά πάντα απολαμβάνοντας τις σπάνιες ομορφιές με ασφάλεια και υπευθυνότητα, κοντά σε ανθρώπους κατάλληλα εκπαιδευμένους και γεμάτους αγάπη για τον τόπο μας. Οι δραστηριότητες στη φύση μας καλούν, αλλά διέπονται από τους δικούς τους κανόνες.

Τα οργανωμένα γραφεία που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή κι έκαναν γνωστό τον τόπο σαν εξαίρετο προορισμό για τέτοιου είδους δραστηριότητες είναι τρία. Απευθυνθήκαμε στα γραφεία αυτά, για να πάρουμε πληροφορίες σχετικά με τα προγράμματα και τις δραστηριότητές τους.

Συνέχεια στη σελ. 7

η φωνή των ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ

Ιδιοκτήτης
ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΕΝ ΑΤΤΙΚΗ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΝΩΝ
Γιάννη Σταθά 6 • 106 72 Αθήνα

Εκδότης
ΣΠΥΡΟΣ ΦΑΣΟΥΛΑΣ
Γιάννη Σταθά 6 • 106 72 Αθήνα
Τηλ. Γραφείου 210 36 38 235

Διεύθυνση
ΙΩΑΝΝΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Κατοικίρη 40 • 155 61 Χολαργός
Τηλ. 210 65 35 902

ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 15€

Οι Συνδρομές καταβάλλονται
• είτε με ταχυδρομική επιταγή
• είτε με εγγραφή του ονόματος
του καταθέτη
στο Λογαριασμό 121/772769-09
Ταμιευτηρίου Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος
στο όνομα ΕΛΕΝΗ ΖΑΦΕΙΡΙΟΥ
Αγίας Τριάδος 35, Γλυφάδα 166 74
Τηλ. 210 96 13 495, 210 86 76 865

Στη Λάρισα
στον ΧΡΗΣΤΟ ΚΟΤΑΡΕΛΑ
Τηλ. 2410 28 91 121

Στα Ιωάννινα και τους Καλαρρύτες
στον ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΑ ΖΑΓΚΛΗ
Τηλ. 26590 61 518 - 26510 48 843

Υπεύθυνη για τις διευθύνσεις
και την ταχυδρόμηση
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΑΚΟΥΛΑ
Γεωργίου Μαριδάκη 20 • 111 43 Αθήνα
Τηλ. 210 20 20 356

Παραγωγή - Εκτύπωση
Φωτόλιο & Τυρίσον Α.Ε.
Δημαράκη 20 • 118 55 Βοτανικός
Τηλ. 210 34 12 632 - 210 34 70 808
Fax: 210 34 71 167

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η περιοχή των Τζουμέρκων και το ίδιο το χωριό μας, προσφέρεται για ταξιδευτές της χαλάρωσης και του ρεμβασμού, αλλά και για ταξιδευτές της δράσης. Και αν γνωρίζομαστε όλοι, όσοι μετράμε τις πλάκες της πλατείας κάθε μέρα από τα καφενεία του χωριού πίνοντας τσίπουρα, καιρός ήταν να γνωρίσουμε κι αυτούς που επιθυμούν να γίνουν κομμάτι της φύσης έστω και για λίγο. Άνθρωποι της πόλης, συνήθως, που προσπαθώντας να ξεφύγουν από την καθημερινότητα του αστικού πολιτισμού, βρίσκουν τον ιδανικό τρόπο: τα εναλλακτικά σπορ στο ύπαιθρο.

Τα ερωτήματα που τίθενται είναι τα εξής: Όλες αυτές οι εναλλακτικές δραστηριότητες (ράφτινγκ, trekking, αναρρίχηση, καταρρίχηση, canyoning, ποδήλατο βουνού) που γίνονται και στον τόπο μας απο εταιρείες γνωστές, πέρα από την ευχαρίστηση που προσφέρουν στον συμμετέχοντα, προσφέρουν ταυτόχρονα καλό προγραμματισμό και ασφάλεια; Μετά από το πολύνεκρο δυστύχημα στο Λούσιο, οι εταιρείες αυτές έκαναν αυστηρότερους τους κανόνες ασφαλείας; Παίρνουν όλα εκείνα τα μέτρα που απαιτούνται ώστε οι «εκδρομείς της περιπέτειας» απολαμβάνοντας με όλες τις αισθήσεις τους το πανηγύρι της φύσης, να απολαμβάνουν και τις καλές και σωστές υπηρεσίες που προσφέρουν τα γραφεία εναλλακτικού τουρισμού;

Ακόμα: οι δραστηριότητες αυτές και οι εταιρείες προσφέρουν στον τόπο; Έρχονται σε επαφή οι αθλούμενοι εκδρομείς με τον πολιτισμό της περιοχής, γνωρίζουν το ντόπιο στοιχείο, σέβονται στην ουσία το περιβάλλον;

Μήπως η τάση της επιστροφής στη φύση, που εξελίχθηκε σε μόδα μετά το 1995 με τη δημιουργία πολλών εταιρειών εναλλακτικού τουρισμού, τελικά έχοντας ως πρώτο ζητούμενο την απόλαυση του εκδρομέα αγνοεί ή και κακοποιεί την περιοχή όπου δραστηριοποιείται;

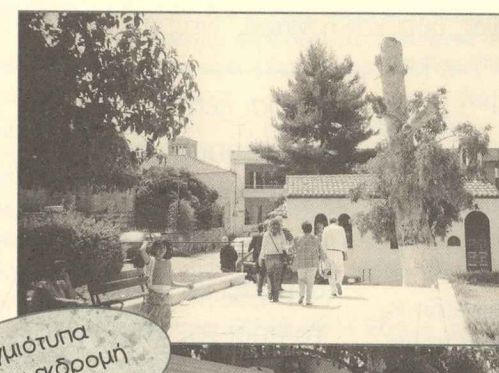
Οι τοπικοί ξενώνες και οι ταβέρνες έχουν οικονομικό όφελος από τις δραστηριότητες αυτές; Οι μικρές τοπικές κοινωνίες οφελούνται τελικά όταν έρχονται σε επαφή με τους ανθρώπους των γραφείων αυτών, αλλά κυρίως με τους εραστές της περιπέτειας που συμμετέχουν στα EXTREME SPORTS;

η Σύntαξη

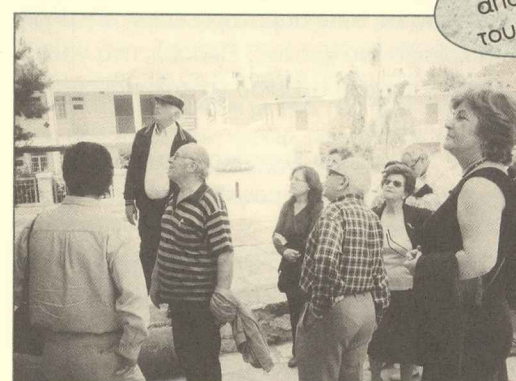
Τα άρθρα δεν εκφράζουν κατ' ανάγκη και τις απόψεις του Συλλόγου.

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΣΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΑΣ

Η εκδρομή του Συλλόγου μας στη Χαλκίδα

Αναμνηστικές φωτογραφίες με τους συμμετέχοντες εκδρομείς Παύλο και Ιωάννα Κοταρέλα, Γεωργία Χωριανοπούλου, Ανδριάννα Χαρακλιά, Ορέστη και Αγγελική Φασούλα, Χρήστο και Άννα Βογιάρου, Σπύρο Φασούλα, Μιχάλη Σακούλα, Αποστόλη Βογιάρο και έναν φίλο της παρέας. (*)

Την Κυριακή 6 Μαΐου πραγματοποιήθηκε η ανοιξιάτικη εκδρομή του Συλλόγου των εν Αττική Καλαρρυτινών στη Χαλκίδα της Εύβοιας. Η προσέλευση ήταν λίγο μικρότερη του αναμενόμενου, λόγω των επικείμενων πανελλαδικών και σχολικών εξετάσεων. Η συνάντηση έγινε στο σταθμό Λαρίσης, από όπου επιβιβάστηκε η παρέα στο τρένο. Στα Οινόφυτα συναντήσαμε και τον Χρήστο Βογιάρο με τη σύζυγό του Άννα. Όταν η παρέα έφτασε στη Χαλκίδα, την ξενάγηση ανέλαβε ο πρόεδρος του συλλόγου, Σπύρος Φασούλας, δεινός περιηγητής και γνώστης της ιστορίας της πατρίδας μας.

Πρώτα επισκεφτήκαμε την Αγία Παρασκευή, μία τρίκλιτη, ξυλόστεγη μεσαιωνική εκκλησία, που βρίσκεται μέσα στην παλιά πόλη, σε μικρή απόσταση από τη γέφυρα του Ευρίπου, που πρωτοχτίστηκε το 411 π.Χ. Η Αγία Παρασκευή κτίστηκε ίσως την εποχή του Ιουστινιανού και κατ' άλλους τον όγδοο αιώνα, επάνω στα θεμέλια αρχαίου ναού της Λητούς, της Αρτέμιδας και του Απόλλωνα. Το σημερινό οικοδόμημα έχει και μεταγενέστερες επεκτάσεις, ενώ επί Φραγκοκρατίας προστέθηκαν στοιχεία ρωμανικού ρυθμού. Οι Ενετοί, που κυριάρχησαν στην περιοχή μετά το 1204, διαδεχόμενοι τους Φράγκους, επέκτειναν περισσότερο το κτίσμα και πρόσθεσαν κάποια γοτθικά στοιχεία, όπως τα παράθυρα του ιερού, κλπ. Η Χαλκίδα (που τότε ονομαζόταν Νεγκροπόντε) έγινε, λόγω της σπουδαιότητας της θέσης της, διοικητική και δικαστική έδρα όλων των Ενετικών αποικιών του Αρχιπελάγους, δηλαδή του Αιγαίου, και έδρα του κυβερνήτη, αλλά και του στόλου όλης της περιοχής. Μάλιστα, από το 1261 οπότεν επέστρεψαν οι βυζαντινοί αυτοκράτορες στην Κωνσταντινούπολη, στη Χαλκίδα είχε την έ-

δρα του και ο λατίνος Πατριάρχης της Ανατολικής Επικράτειας της Βενετίας. Αυτά τα ιστορικά στοιχεία εξηγούν, γιατί ο ναός έτυχε τόσης φροντίδας, ώστε ακόμα και σήμερα να σώζεται πλούσιος γλυπτός διάκοσμος, κομψά κιονόκρανα και οξυκόρυφα γοτθικά τόξα.

Ο Μωάμεθ κατέλαβε την Εύβοια το 1470. Κατά την Τουρκοκρατία ο ναός μετατράπηκε αρχικά σε τζαμί, χωρίς να γίνουν αξιόλογες επεμβάσεις και στη συνέχεια σε αποθήκη. Το 1833 αποδόθηκε στην ορθόδοξη χριστιανική λατρεία και αφιερώθηκε στην Αγία Παρασκευή. Τα τελευταία 25 χρόνια γίνεται προσπάθεια επισκευής και αποκατάστασης του ναού, με στόχο να επανέλθει το κτίσμα στην εμφάνιση που είχε την περίοδο της Φραγκοκρατίας και κυρίως της Ενετοκρατίας, γιατί αποτελεί ένα σπάνιο δείγμα αρχιτεκτονικής ναού εκείνης της εποχής στον Ελλαδικό χώρο. Από το άλλο αντίστοιχο χαρακτηριστικό ναό της ίδιας εποχής, την καθολική Μητρόπολη της Ανδραβίδας, σώζονται, δυστυχώς, ελάχιστα τμήματα.

Η παρέα επισκέφτηκε επίσης το Λαογραφικό Μουσείο της πόλης, που βρίσκεται μέσα στα μεσαιωνικά τείχη και στη συνέχεια κατευθύνθηκε προς ένα παραδοσιακό τσιπουράδικο στην αγορά, όπου οι συνδαιτυμόνες γεύτηκαν νόστιμους ντόπιους μεζέδες. Η περιήγηση έκλεισε με μία όμορφη βόλτα στην αγορά, στο κέντρο και στην παραλία της Χαλκίδας.

Το τρένο οδήγησε γρήγορα την παρέα πίσω στο κλεινόν άστυ, αποφεύγοντας τα μπουτιλιαρίσματα της εθνικής οδού και τον εκνευρισμό των εκδρομέων του σαββατοκύριακου.

I.K.K.

(*) Οι φωτογραφίες είναι του αγαπητού μέλους του Συλλόγου μας, Μιχάλη Σακούλα.

Το «πέρασμα της Κασσάνδρας»

Η παρέα -αθηναϊκή- ξεκίνησε να περάσει Πρωτοχρονιά στους Καλαρρύτες. Όχι, δεν μας παρέσυρε ούτε κανένας πολύ γοητευτικός τουριστικός οδηγός, ούτε καν η Μάγια

Τσόκλη. Η αγάπη μας για την Ήπειρο μάς ξεσήκωσε και βέβαια η ωραία Καλαρρυτιώτισσα της παρέας μας που έχει αφήσει εκεί τη μισή της καρδιά!

Επειδή όμως η άλλη μισή της καρδιά, όχι δεν βρίσκεται στην Κίνα, αλλά στην Κρήτη(!) άφησε μόνους εμάς όλους τους αθηναίους να φθάσουμε «ασουνόδευτοι» στους Καλαρρύτες!

Το χωριό μας υποδέχτηκε με την γνωστή ηπειρώτικη ζεστασιά. Τριγυρίσαμε ξέγνοιαστοι με τα παιδιά τις γειτονιές, και επισκεφθήκαμε την εκκλησιά του, με τη θέα του μισοχιονισμένου βουνού απέναντι, να μας κόβει την ανάσα από την ομορφιά του. Ο χειμωνιάτικος ήλιος έδινε στο χωριό χρώματα, από εκείνα που ο καθένας βλέπει μόνος του και τα παίρνει μαζί του φεύγοντας σαν πολύτιμο φυλαχτό.

Η ιδέα να περπατήσουμε μέχρι το γειτονικό Συρράκο έπεσε από τα ανήσυχα πνεύματα της παρέας και αμέσως προκάλεσε πανικό. Πρώτα τους άρρενες-ενήλικες, φανατικούς θαμώνες του Ναπολέοντα, που δεν έλεγαν να αφήσουν το τοιπουράκι τους, αλλά και στα παιδιά, που δεν είχαν καμία όρεξη να ξεκαλωδιωθούν και να μπουν σε περιπέτειες που περιλαμβάνουν α) οξυγόνο, β) φυσιολατρεία και γ) οδοιπορεία = ταλαιπωρία.

Τα παιδιά τη γλύτωσαν, αφού όταν ρωτήσαμε μια έμπειρη του χωριού, αν μπορούμε να τα πάρουμε μαζί μας η απάντηση ήρθε καταπέλτης «όχι, κυρίες μου, χωρίς άντρες».

Ετσι, δώσαμε ραντεβού στο Συρράκο σε ... δυόμισι ώρες...

Οι Καλαρρύτες δεν μας άφησαν να τους εγκαταλείψουμε. Στην έξοδο μας από το χωριό, το κάθε σπίτι μας προκαλούσε να ανακαλύψουμε την ιστορία του ή μας ενέπνεε να «χτίσουμε» μια δική μας που να του ταιριάζει. Το Συρράκο πρόβαλε μπροστά μας εντυπωσιακό και παραπλανητικά κοντινό. Ένα πέρασμα και έφτασες (λέμε τώρα). Όταν ξεκινήσαμε να κατεβαίνουμε, συναντήσαμε τέσσερα νέα παιδιά, αγόρια και κορίτσια ξαναμμένα και γελαστά.

– Παιδιά είναι εύκολα τα πράγματα μέχρι απέναντι;

– Ένα, δύο σημεία είναι ζόρι, κατά τα άλλα είναι βατά. Εμείς θα γυρίσουμε πίσω πάλι με τα πόδια!

– Μπράβο σας, πάντως η παρέα μας θα πάει στο Συράκο σε λίγο με το αυτοκίνητο, μήπως θέλετε διευκόλυνση;

Το πάθος με το οποίο άρχισαν να τηλεφωνούν για να εξασφαλίσουν «έφιππη» επιστροφή στο Συρράκο, μας έδωσε τα πρώτα μηνύματα, ότι τα πράγματα δεν είναι για «αλε-ρετούρ» άνετο.

Κάθε «πάτωμα» όμως, που κατεβαίναμε μέχρι το ποτάμι, μας έκανε να ανασαίνουμε βαθιά και να ευγνωμονούμε «τα ανήσυχα μας πνεύματα». Ναι, δεν είναι περίπατος που σιγοτραγουδάς ξέγνοιαστος, πιάνεσαι από εκεί που πρέπει, προσέχεις τα βήματά σου, και είσαι στην τσίλια. Στην τσίλια είναι όμως και η φύση, που αφημένη στην ησυχία της, όπως είναι, σε αποζημιώνει με όλη της την ομορφιά.

Λίγο πριν από το τελευταίο «πάτωμα» πριν το ποτάμι, βρίσκεται το πέρασμα της Κασσάνδρας (όπως το ονομάσαμε αργότερα) μια «πατιά» που λείπει και σε αναγκάζει να μείνεις στον αέρα μέχρι το επόμενο σου βήμα στον βράχο, βήμα που θα πρέπει να προσέξεις να μην είναι «μοιραίο». Πρόκειται για κάποιο βραχάκι-σκαλοπάτι

που έχει υποχωρήσει και δεν υπάρχει πια για να κάνει τη διέλευση ασφαλή. Με τα λεπτά να περνούν γρήγορα και να πρέπει να κλείνεις την σωστή κίνηση πριν σε πάρει από κάτω ο πανικός και τα

...Είκοσι λεπτά χρονομετρήσαμε την απόφαση του νεαρού αγοριού να τολμήσει να βάλει το πόδι του στο σωστό σημείο.

κατε τι σας έλεγα για το κρίσιμο του χρόνου; Είκοσι λεπτά χρονομετρήσαμε την απόφαση του νεαρού αγοριού να τολμήσει να βάλει το πόδι του στο σωστό σημείο.

Η συνέχεια γράφτηκε στο εντυπωσιακό Συρράκο με τα καλοδιατηρημένα σπίτια και ιδίως το ταβερνάκι όπου μας περίμεναν, με τα δέοντα, οι «ξεκούραστοι» της παρέας μας.

Η εμπειρία μοναδική, η διαδρομή αξέχαστη γι' αυτό και πραγματικά αξίζει τον κόπο, όχι ακριβώς να «καλωπισθεί» αλλά να γίνει πιο ασφαλής. Έτσι, ώστε να μην υπάρχει «δικαιολογία» για κανένα να χάσει αυτό το μοναδικής ομορφιάς οδοιπορικό.

Μια φορά στους Καλαρρύτες, πάντα στους Καλαρρύτες!

Ράνια Βουγιουκαλάκη-Καστή

Γραφείο Τύπου του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών

Η Ανατολική Συνοικία

Διήγημα του Αποστόλη Ζώγκου

Όταν οι κάτοικοι της συνοικίας αυτής γυρνώντας απ' τις δουλειές τους περνούσαν, λόγω συντομίας, από τον περίβολο της εκκλησίας του Αγ. Νικολάου, διαβαίνοντας την προς ανατολάς μικρή πορτούλα, έπρεπε να σκύψουν το κεφάλι για να μην χτυπηθεί από το επάνω μέρος της καμάρας.

Μικρή η πορτούλα, μικρά τα σπιτάκια τους, μικρές οι πόρτες, μικρά τα παράθυρα, μικρός ο χώρος που είχε το τζάκι για να χωρέσει όλους, ιδίως τον χειμώνα. Μικρός ο κήπος αν υπήρχε, μικρό το μεροκάματο αν το εύρισκαν, μικρές οι απαιτήσεις, μικρή η διάθεση για βελτίωση των συνθηκών, μικρή η θερμότητα του ήλιου τον χειμώνα για να ζεστάνει τα όχι καλά ντυμένα κορμιά τους, όταν τις χειμωνιάτικες λιακάδες έβγαιναν στην κατ' επίραση πλατειούλα, που δεν ήταν παρά ένας μικρός βράχος ξαπλωμένος, με όχι και πολλή ομαλή επιφάνεια, έτσι που να συνταιριάζει με όλα, που ήταν μικρά, εκτός από την μεγάλη καρδιά, που είχαν όλοι τους, παρ' όλες αυτές τις αντιξοότητες.

Η ιδιότυπη αυτή συνοικία των 25 περίπου οικογενειών, στριμωγμένων σ' αυτόν τον χώρο με τις δυσκολίες, με την ανέχεια, κουρασμένοι από το μεροδοιούλι, έσερναν τα πόδια τους, με την κατ' φειδα έκδηλη χαραγμένη στα πρόσωπά τους. Συχνά ξεσπούσαν, χωρίς άξια λόγου αιτία, έριδες μεταξύ τους, μέχρι που δυνάμωνε σε άγριο φραστικό καυγά.

Το πρωί, πριν καλά-καλά ξημερώσει, πήγαιναν σε όποιον ήξεραν, ότι έχει λίγο καπνό, να στρίψουν κανένα τσιγάρο και να μάθουν αν υπήρχε καμιά δουλειά. Ο καυγάς ήταν σαν να μην είχε γίνει ποτέ. Άλλες φορές πάλι, το ρίχνανε στο γλέντι που γι' αυτό θα πούμε πιο κάτω.

Εδώ νομίζω ότι πρέπει να ανοίξω μεία παρένθεση, έτσι που να διευκρινίσω ή μάλλον να προσδιορίσω τον χρόνο που αναφέρομαι και όχι ακριβώς, γιατί αν ήταν το 1800 τόσο ή το 1900 και λίγο, δεν θα μπορούσα. Θα χρησιμοποιήσω, χωρίς την άδεια του φίλου Παντελή, αυτόν τον σεμνό καλλιτέχνη, που με την δεξιοτεχνία στο βιολί όλους μας είχε μαγέψει και ο οποίος σήμερα είναι 90 χρονών περίπου. Αυτός λοιπόν, είναι εγγονός του Νάσου Τσούμαρη, που ήταν κατά κάποιο τρόπο αρχηγός της συνοικίας που όλοι τον σεβόνταν. Αυτή η αναφορά προσδιορίζει κάπως το χρόνο.

Πως βρέθηκαν αυτοί οι άνθρωποι με μελαψό δέρμα, με τέτοια νοοτροπία στη συνοικία αυτή; Ήταν αυτόχθονες; Μάλλον όχι. Τότε, από που ήρθαν και πότε; Ούτε το ένα, ούτε το άλλο ξέρω.

Υποθέτω, λοιπόν, ότι θα ήρθαν πολύ πριν το 1821 στους Καλαρρύτες όπου η οικονομική ευρωστία, επομένως και η ευημερία, ήταν διάχυτη. Σ' αυτό το χωριό όλο και γυροφέρνε η μετακινούμενη αυτή ομάδα.

Οι Καλαρρυτιώτες είχαν ανάγκη από εργατικά χέρια, για τις δουλειές τους και όχι μόνο, αλλά και για τη μουσική ψυχαγωγία, στα πανηγύρια, στους γάμους, στα τραπέζια. Αυτά ήταν κάτι που μπορούσε να τα προσφέρει το πολύ μελαχρινό αυτό μπουλούκι, το οποίο προφανώς επιθυμούσε μια μόνιμη εγκατάσταση σ' ένα τέτοιο χωριό.

Κατέλαβαν, λοιπόν, το χώρο αυτό, με την ανοχή των Καλαρρυτινών και έτσι, πετραδάκι-πετραδάκι

έχτισαν τα καλυβάκια τους. Κοντά σ' αυτούς ήρθαν και άλλοι, ως γαμπροί ή ως νύφες και με διάφορες επιμιξίες με τα χρόνια, σιγά-σιγά, το μελαχρινό δέρμα άρχισε να ξανοίγει, μέχρι που μερικοί γεννιόνταν με γαλανά μάτια.

Οι προσπάθειες βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης ήταν από καθόλου έως ελάχιστες. Βέβαια, για την εργασία τους η αμοιβή ήταν πενιχρή. Και οι Καλαρρύτες είχαν φτωχούς, αλλά το νοικοκυριό τους ήταν σε καλό επίπεδο. Όλοι είχαν μια γελάδα ή 2-3 γίδια για το γάλα, που ήταν βασική τροφή για τα παιδιά και για τους ενήλικες.

Τα σπιτία τους φροντισμένα και ζεστά. Βέβαια, αυτοί είχαν ένα χωραφάκι, ένα κήπο και άλλες προϋποθέσεις, ενώ οι άλλοι ήταν σίγουρα προλετάριοι 100%, αλλά η νοοτροπία, νοοτροπία...

Κάποιοι απ' αυτούς απεφάσισε να πάρει μια κατσικούλα να την μεγαλώσει, για να έχει λίγο γάλα για τα παιδιά, τα οποία την χαιρόνταν και την χάρδευαν. Δεν πέρασαν όμως 5-6 ημέρες και η κατσικούλα ένοιωσε στο λαϊμό της να την ακουμπάνε οι μεγάλοι με τη λεπίδα του μαχαιριού. Το πέρασε για χόδι, όμως δεν ήταν. Τα παιδιά κλάψανε πολύ, αλλά όταν φάγανε καλά, γελάσανε και πάλι, λέγοντας καλά κάνανε, πιο νόστιμο το κρέας τώρα, παρά το γάλα μετά δύο χρόνια. Οι γονείς των παιδιών ρούφηξαν αρκετό από το μπουκάλι κρασί και μετά από λίγο βγάξε ο πατέρας το κλαρίνο από την θήκη του, ξεκρεμάει ο μεγάλος γιός το λαούτο και το γλέντι φιλοάρχισε. Οι γείτονες κάτι μυρίστηκαν και το περίμεναν, διότι δεν πίστευαν στην μακροήμευση της κατσικούλας. Σιγά - σιγά σίμωσαν ο ένας μετά τον άλλο στο σπίτι του, κάτι τσιμπήσαν και αυτοί και λίγο κρασάκι, ήταν αρκετά αυτά για να στηθεί το γλέντι.

Για τότε στείλανε 2 παιδιά να πάνε στην αγορά να φέρουν λίγες ρέγκες και κρασί. Όλα αυτά βέβαια βερσέ. Το γλέντι πήρε καθολική των κατοίκων διάσταση στην πλατειούλα, μέχρι αργά τη νύχτα, φωτιζόμενοι από το ολόγιομο φεγγάρι. Δεν ήταν βέβαια πρώτη φορά που γίνονταν αυτό με 3-4 κλαρίνα, αλλά τόσα βιολιά, σαντούρι και ντέφια, που επαγγελματικά τα χρησιμοποιούσαν και με αυτά κυρίως κέρδιζαν χρήματα παίζοντας στους γάμους, πανηγύρια, αρραβώνες κ.λπ.

Τώρα κάτι παρόμοιο χωρίς γλέντι. Ένα ζευγάρι χωρίς παιδιά στην καλυβούλα τους απ' έξω είχανε ένα παρτεράκι με λουλούδια και μία κότα. Η γυναίκα αγαπούσε με πάθος τα λουλούδια, η κότα αγαπούσε τα σκουλήκια και σκόλιζε ανάμεσα απ' τα λουλούδια για να τα βρει. Ο άνδρας αγαπούσε μόνο την κότα αλλά μόνο βρασιμένη.

Σκέφτηκε λίγο και είπε στη γυναίκα του: «Τι θα γίνει μ' αυτή την βρωμοκότα; Μας τσαλακώνει τα λουλούδια. Αυτό μας στεναχωρεί και κυρίως εσένα. Λέω να την σφάξουμε». «Καλά λες άντρα μου» απάντησε αυτή. Την έβρασε γρήγορα-γρήγορα, την τειμάχισε και άρχισαν να την τρώνε. Καθώς μάσαγε είπε: «Αν σκεφθεί κανείς τι τρώνε οι κότες από σκουλήκια μέχρι και ακαθαρσίες ανθρώπινες». Το είπε επίτηδες ή με αφέλεια;

Ακούγοντάς τον η γυναίκα δεν έβγαλε μόνο αυτό που μόλις είχε καταπιεί, αλλά και ό,τι άλλο περιείχε το στομάχι της με την απέχθεια που ένοιωσε. Πού όρεξη πλέον για φαγητό; Τι να έκανε ο ά-

ντρας έτσι που έγινε; Την καταβρόχθισε, ανόρεχτα κάπως. Πήγε κατόπιν στην αγορά να ρουφήξει κανένα κρασάκι. Το βράδυ στο ζωμό που περρίσσεψε έτριψε ψωμί και... τελικά έτσι γλίτωσαν τα λουλούδια».

Οι προσφερόμενες απ' αυτούς στους Καλαρρύτες και στο γειτονικό Συρράκο εργασίες ήταν, εκτός της μουσικής, κατά κύριο λόγο σκαψίματα, χτίσιμο τοίχων των κήπων, θερισμός, σκάλισμα, κοπή των χόρτων με κουσιές και δρεπάνια, μεταφορές με τις πλάτες και άλλες.

Φτάσαμε κάπως αχνά στα τότε τεκταινόμενα σε βάθος παρελθόντα χρόνου της συνοικίας αυτής. Οι συνθήκες με πολύ αργό χρόνο και ρυθμό κάπως βελτιώθηκαν. Οι Ζαχέοι, Θεόδωρος και Γούλας γίνανε σιδηρουργοί, οι μουσικές επιδόσεις καλλιεργήθηκαν από την εποχή του κλαρινίστα Νάσου Διαμάντη και εντεύθεν. Οι νεώτεροι κατευθύνθηκαν προς άλλες τέχνες, τσαρουχάδες, ραφτάδες και άλλες, αλλά η μουσική κληρονομική έφεση διατηρήθηκε, βελτιώθηκε με παραδοσιακό τρόπο, την οποία και εξασκούσαν πρώτη και καλύτερη, οικονομικά δε ήταν η πιο αποδοτική.

Τώρα αυτή η συνοικία είναι έρημη, σιωπηλή. Αν θα μπορούσαν η ρεματιά και ο βράχος να μιλήσουν, θα έλεγαν κάπως έτσι ίσως:

«Βράχε που πήγε όλος αυτός ο κόσμος, τι ερημιά είναι αυτή; Δεν την αντέχω. Πού είναι αυτά τα καυγάκια, πού είναι αυτές οι φωνές; Πού είναι αυτά τα όργανα, κλαρίνα, βιολιά και τραγουδία που άκουγα; Πού βρίσκονται βράχε, πού πήγαν; Πες μου».

«Ακου ρεματιά μου, τους μεγάλους τους κάλεσαν να πάνε στον ουρανό, να πάρουν μαζί τους τα κλαρίνα και τα βιολιά για να γλεντήσουν και να χορέψουν οι άγγελοι. Τους άρεσε εκεί και έμειναν μόνη. Πριν λίγα χρόνια πήγαν κοντά τους και δυο νέοι, για να βοηθήσουν την κομπανία. Έμειναν βέβαια και αυτοί εκεί. Δεν έπρεπε όμως να φύγουν. Ο Τόλης αν είχε μείνει θα έβλεπε και θα χαιρόταν την όμορφη βιλίτσα που έκτισαν εδώ δίπλα μου τα παιδιά του».

Ο Σπύρος πάλι δεν πρόλαβε καλά-καλά να χαιρετίσει τον όμορφο σπίτι που έκτισε απέναντί. Οι άλλοι νέοι ξεγινεύτηκαν, Ένας μεγάλος έμεινε (για τον Παντελή λέω). Τα καλοκαίρια έρχεται και μένει στο κέντρο του χωριού, εκεί στο σπίτι του. Κάπου-κάπου ξεκρεμάει το βιολί του μόνο για τον εαυτό του και καμιά φορά παίζοντας δακρύζει, άλλοτε πάλι χαμογελάει, ποιάς ξέρει τι θυμιάται.

Έτσι, ρημάζε ρεματιά μου, η γειτονιά μας. Κάπως έτσι συμβαίνει για όλα, όπως άκουσα κάποιον να επαναλαμβάνει τα λόγια, που είπε πολύ παλιά ένας μεγάλος σοφός, ότι όλα αλλάζουν, μεταβάλλονται και ποτέ όπως ήταν δεν μένουν. Δεν τα θυμάμαι και καλά, αλλά κάπως έτσι μου τα είπε. Να, εγώ τελευταία μου έγινε ένα ράγισμα στην κάτω πλευρά μου, φοβάμαι πως κάποια μέρα, μπορεί και χρόνια, να κατακυλίσω και ποιάς ξέρει που θα σταματήσω, πώς θα είμαι και για πόσο.

«Άντε, ησύχασε τώρα, άντε και γλυκοχαράζει, μαζί και η ελπίδα». Ο βράχος κατανόησε και συμβιβάστηκε με την του Ηράκλειτου φιλοσοφική ρήση. Ελπίζω δε ότι στα δυο ανατολίτικα σπίτια θα προστεθούν κι άλλα στην ανατολική αυτή συνοικία. ■

Μια γεωλογική περιήγηση στο καλαρρύτεκο τοπίο

γράφει ο Γιάννης Μπασιάκος, δρ. γεωλόγος

Αφορμή γι' αυτό το σημείωμα ήταν η πασχαλιάτικη οικογενειακή έξοδος, που αποφασίσαμε για φέτος μαζί με φίλους με σκοπό να κάνουμε Ανάσταση στους Καλαρρύτες, παρακινημένοι από την ευγενική πρόσκληση της Ιωάννας, του Άσσερ και του Κωνσταντίνου. Κι' έτσι βρέθηκα ξανά, μετά από 25 χρόνια, να περπατώ πάλι μέσα στο απόλυτο αλπικό τοπίο, είτε περιδιαβαίνοντας τα ιστορικά δρομάκια του χωριού, είτε θωρώντας από κοντά, «ενώπιος ενωπίω», εικόνες της Φύσης μοναδικές, ζωγραφισμένες από της «άνοιξης του θείου κοντύλι» με πέτρα, νερό, χαράδρες, βουνά και «αγριολούδα του Απρίλη». Ξαναπατούσα στο «Πινδικό κάλυμμα» στο «σχηματισμό της Βίγλας», στους «ραδιολαρίτες», στον «ψαμμιτομαργαϊκό φλύσχη» και στα «μικρολατυποπαγή», ονόματα γεωλογικά, τέτοια και άλλα, που συνηθίζουν να χρησιμοποιούν μεταξύ τους «ζηλότυπα» τα πιο πολλά μέλη της συντεχνίας των ομοτέχνων μου, καταφέροντας, τα όμορφα και τα εύκολα να τα κάνουν άχαρα και δύσκολα.

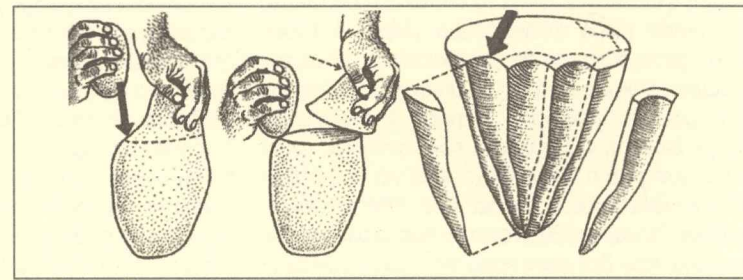
Αλλά μέσα σ' ένα τέτοιο περιβάλλον δε χρειάζεται και πολύ ο άνθρωπος για να ξαναμπει στα κανάλια που τον παρασύρουν στην αρχέγονη χαρά της αγαθής υπόστασής του, αυτής, που είναι η πεμπουσία της ύπαρξής του, που πάει να μας τη στερήσει η ισοπέδωση της ζωής στην πόλη. Κι επειδή της ίδιας «κοινωνίας» η χαρά ζωγραφίστηκε στα πρόσωπα όλων της ομήγυρης, ξεκίνησα από ενθουσιασμό να δείχνω και να λέω, στα παιδιά προπαντός, τούτη την παμπάλαια ιστορία της πέτρας και του νερού του τόπου, που κάμποσες δεκάδες χιλιάδες χρόνια πριν δέθηκε και με την ιστορία του ανθρώπου αυτής της μοναδικής περιοχής.

Τα κοντινά βουνά, Τζουμέρκα και Λάκμονας (Περιστέρι), έχουν κορυφές που ξεπερνούν τα 2.200 μέτρα. Όμως, κάπου 160 εκατομμύρια χρόνια πριν, ούτε αυτά ούτε κι' ολόκληρη η οροσειρά της Πίνδου υπήρχαν. Παντού κυριαρχούσε η θάλασσα με την τότε ζωή της. Οι βυθοί υποδέχονταν, για πολλά εκατομμύρια χρόνια, ιζήματα και κελύφη από οργανισμούς που τότε ζούσαν, και κάποια υποθαλάσσια ηφαιστεια τροφοδοτούσαν με λάβες και πυριτικά συστατικά τους αρχέγονους πυθμένες, που αργά και αδιάκοπα γέμιζαν με αποθέσεις. Στις τότε χέρσους, μία άλλη μορφή ζωής αργακούσε, με μερικά ερπετά, τους δεινόσαυρους, να παίρνουν απίστευτα μεγάλες διαστάσεις, αλλά αλλού, χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά. Εδώ, στα μέρη μας, μόνο κάποια μικρά νησιά ξεπροβάλλαν στην απέραντη θάλασσα της τότε εποχής. Κι ο άνθρωπος αργούσε πολύ, ακόμη, να εμφανιστεί.

Οι μεγάλες αλλαγές που έκαναν εδώ στεριά τους παλαιούς πυθμένες, ξεκίνησαν πριν 60 περίπου, εκατομμύρια χρόνια. Σαν μέγερνη συμπίεσαν τους βυθούς οι τότε ήπειροι. Και τα πανάρχαια ιζήματα κάμφθηκαν, πτυχώθηκαν, διασπάστηκαν, 'διολίσθησαν', αναστράφηκαν και τελικά αναδύθηκαν στα υψόμετρα που τα βλέπουμε σήμερα, κι ακόμη πιο ψηλά. Στις πιο ψηλές κορφές και στα φαράγγια μπορούμε να δούμε τα κελύφη από τους τότε θαλασσινούς οργανισμούς, απολιθωμένα τώρα πια, άλλα να μοιάζουν με τα σημερινά μύδια και κοχύλια, κι άλλα να μας παραξενεύουν με τις μορφές τους, αλλά όλα μαζί να μαρτυρούν αυτό το μακρύ ταξίδι τους στο χρόνο και στο χώρο.

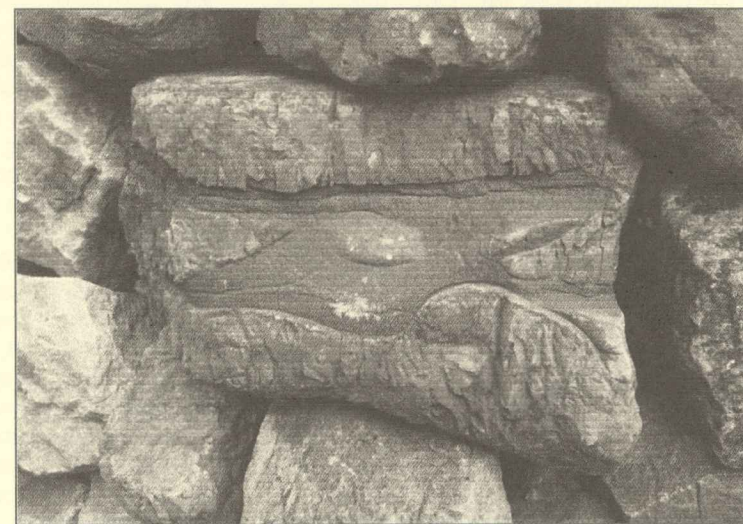
Από τότε και μετά τα πράγματα επιταχύνθηκαν στις νέες στεριές που αναδύθηκαν απ' τη θάλασσα. Καινούρια ρήγματα κερμάτισαν και μετακίνησαν ολόκληρους ορεινούς όγκους, και με το πέρασμα εκατοντάδων αιώνων δημιουργήσαν φαράγγια και απόκρημνες κορυφές. Ένα νέο, άγριο και όμορφο τοπίο, το 'αλπικό', με ψηλά βουνά, βαθιές χαράδρες και στενές κοιλάδες, όπως το βλέπουμε και το απολαμβάνουμε από τους Καλαρρύτες, διαμορφώθηκε και κυριαρχεί εδώ, που άλλοτε κυμάτιζε ο ωκεανός. Τα χιόνια κάλυψαν τις κορυφές και τα δάση αναρριχήθηκαν στα 1200 μέτρα, και πιο ψηλά. Αιώνιοι καταρράκτες κατεβάζουν νερά, συνέχεια τα ποτάμια τροφοδοτούν τα χαμηλά υψόμετρα με χερσαία, πια, ιζήματα και δημιουργούν νέες πεδιάδες. Εκατομμύρια χρόνια αργότερα το τοπίο εξελίσσεται αλλά δεν αλλάζει πολύ.

Ο παλαιολιθικός άνθρωπος, που μερικές δεκάδες χιλιάδες χρόνια πριν ήρθε κι έκανε δικό του τόπο πολλές κοντινές θέσεις στην Πίνδο (Καρίτσα, Ασπροχάλικο κ.ά.), τα ίδια βουνά είδε, τις ίδιες χαράδρες που βλέπουμε κι εμείς. Τα χρόνια αυτά όμως, ο άνθρωπος δεν ξέρει, ακόμη, από μέταλλα, καταγίνεται με την πέτρα, και ξέρει καλά να την διαλέγει και να την επεξεργάζεται (Εικ. 1) για να φτιάξει τα λίθινα εργαλεία και τα όπλα του, όπως λεπίδες, «χειροπελέκειες», αιχμές βελών κ.ά.

Εικ. 1. Ένας από τους προϊστορικούς τρόπους κατασκευής λίθινου εργαλείου από πυριτόλιθο.

Τόσο μέσα στους Καλαρρύτες (Εικ. 2), όσο και στους γύρω ορεινούς όγκους, ο πυριτόλιθος, ή τσακμακόπετρα, και ο 'κερατόλιθος' (flint τον λένε στα αγγλικά και chert τον πολύ όμοιό του κερατόλιθο), είναι άφθονα, στην πραγματικότητα αποτελούν συνηθισμένο συστατικό των πετρωμάτων που δομούν ολόκληρη σχεδόν την οροσειρά της Πίνδου. Το ίδιο συμβαίνει και

Εικ. 2. Πυριτόλιθος μέσα σε ασβεστόλιθο, σε ξερολιθιά μονοπατιού των Καλαρρυτών, από την πλατεία προς το Μύλο.

μέσα στις χαράδρες, όπου ολόκληροι αποστρογγυλωμένοι και πολύ συμπαγείς 'έτοιμοι' όγκοι από πυριτόλιθο και κερατόλιθο έχουν αποκοπεί από τα βουνά και έχουν κυλήσει μέχρι εκεί. Δεν είναι, λοιπόν, τυχαίο ότι οι παλαιολιθικές ομάδες ανθρώπων προτίμησαν να κάνουν αρκετές εγκαταστάσεις στα μέρη τούτα, εδώ εύρισκαν με ευκολία την πρώτη ύλη για τα εργαλεία τους, σε άλλες περιοχές του Ελληνικού χώρου δεν είναι τόσο άφθονα τα πετρώματα αυτά. Άλλωστε, οι σύγχρονες αρχαιομετρικές μελέτες χαρακτηρισμού και προέλευσης των παλαιολιθικών 'λιθοτεχνιών' αυτών από τις γνωστές θέσεις της περιοχής, ταυτίζουν απόλυτα τα λίθινα εργαλεία με τις αντίστοιχες ντόπιες πρώτες ύλες, που ήσαν πολύ χρήσιμες για τους παλαιολιθικούς και τους μετέπειτα οικιστές των προϊστορικών χρόνων στην ευρύτερη περιοχή.

Το ταξίδι, όμως, δεν τελειώνει εδώ. Οι ιστορικοί και οι αρχαιολόγοι έχουν ήδη ιστορήσει αρκετά, για τους αιώνες που ακολούθησαν. Και ίσως, αν ψάξουν περισσότερο, να μάθουν και να μας πουν πιο πολλά, για την ξεχωριστή πολιτισμική πορεία αυτού του περήφανου τόπου.

ΔΡΑΣΗ ΣΤΗ ΦΥΣΗ

Τα γραφεία με τη μεγαλύτερη δραστηριότητα στον Άραχθο και την ευρύτερη περιοχή και με τα οποία ήρθαμε σε επαφή είναι τρία. Να και τα διαφημιστικά τους κείμενα:

NO LIMITS

- Σε μία κοινωνία που η καθημερινότητα μας πιέζει όλο και περισσότερο, οι αποδράσεις στην φύση γίνονται πια αναγκασιότητα.
- Η Ελληνική ύπαιθρος μας προσκαλεί να την επισκεφθούμε για να γνωρίσουμε ή να θυμηθούμε μοναδικές εικόνες, μαγευτικά ακούσματα και ξεχασμένες μυρωδιές και γεύσεις.
- Η No Limits, είναι μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες εναλλακτικού τουρισμού στην Ελλάδα, που οργανώνει εκδρομές στην φύση που συνδυάζουν γνώριμία με την παράδοση και ιστορία της Ελληνικής υπαίθρου με δραστηριότητες στην φύση.
- Στα 15 χρόνια παρουσίας της, η No Limits, πρωτοστάτησε στην διάδοση των δραστηριοτήτων βουνού και ποταμού στην Ελλάδα, που με επιμονή και υπομονή μετέτρεψε σε ευχάριστες και ασφαλείς εκδρομές.

Δραστηριότητες στον Άραχθο - Καλαρρύτες:

- Ο Άραχθος θεωρείται ιδανικό ποτάμι για rafting και προσφέρει αρκετές από τις πιο συναρπαστικές διαδρομές rafting στην Ελλάδα.
- Για τους λιγότερο έμπειρους η Γ' διαδρομή του Αράχθου, που αποτελεί το ευκολότερο τμήμα του ποταμού, προσφέρει μια εντυπωσιακή διαδρομή μέσα στο άγριο και επιβλητικό φαράγγι του.
- Για τους έμπειρους η Β' διαδρομή του Αράχθου προσφέρει 17 χιλιόμετρα συναρπαστικής κατάβασης μέσα στο φαράγγι του με συνεχόμενα και γρήγορα περάσματα.
- Για τους πολύ έμπειρους προτείνεται η διαδρομή που ξεκινάει από τα στενά περάσματα του Καλαρρύτες με την γρήγορη ροή του νερού και καταλήγει στα αφρισμένα νερά του Αράχθου. Η διαδρομή αυτή προσφέρει μοναδικές συγκινήσεις για τους φανατικούς του rafting καθώς περιλαμβάνει συνεχόμενα και γρήγορα περάσματα (rapids) και εντυπωσιακούς καταρράκτες.

VIA NATURA

Καλώς ήρθατε στον κόσμο της Via Natura. Η Via Natura σχεδιάζει, οργανώνει και υλοποιεί αθλητικές δραστηριότητες στη φύση, σε προσεκτικά επιλεγμένες διαδρομές στην ευρύτερη περιοχή των Τζουμέρκων. Στα Τζουμέρκα με το έντονο ανάγλυφο, τα ορμητικά ποτάμια αλλά και τους παραδοσιακούς οικισμούς, την πλούσια από την αρχαιότητα ιστορία και τα αξιολογα μνημεία τους, είναι ο λόγος που οι άνθρωποι της Via Natura υποστηρίζουν την απόφασή τους για μόνιμη εγκατάσταση και δραστηριοποίηση στην περιοχή.

RAFTING ΣΤΟΝ ΑΡΑΧΘΟ

1) Τι δραστηριότητες προτείνετε για την περιοχή των Καλαρρυτών;

Προτείνουμε, οργανώνουμε και υλοποιούμε Rafting στον Καλαρρύτες και canyoning στο Χρούσια ποτάμι. Πεζοπορία στο μονοπάτι Συρράκο-Καλαρρύτες όπως και Καλαρρύτες-Ματσούκι. Ξενάγηση σε νερόμυλους (Κουιάσα-Πουλιάνα). Μελισσοκομία (διατηρούμε μελισσοσμήνη στα λιβάδια πάνω απ' τους Καλαρρύτες, ακόμα θρησκευτικό τουρισμό, επίσκεψη στη μονή Κηρίνας και μονή Βύλιζας. Κάνουμε Rapel (καταρρίχηση) βράχου 35μ. στη μονή Κηρίνας. Παραδοσιακούς τρόπους ψαρέματος (πεζόβολο). (Σουλπί-Καλαμωτή) μαθαίνουμε και τον τρόπο κατασκευής αυτών. Επίσης ποδήλατο βουνού σε αλπικούς δρόμους και μονοπάτια. Ορειβασία σε μοναδικές κορφές πάνω από 2000μ. Κακαρότσα (2429μ.), Καταφίδι (2392μ.) Καταρραχιάς κ.α. Διαδρομές 4x4 αυτοκινήτων (Μπαρος, χαλίκι, γαλαρόκαμπο) και αλλού.

2) Από πότε δραστηριοποιείστε στην περιοχή και ποιές είναι οι σχέσεις σας με την κοινότητα και με τους κατοίκους;

Είμαστε στην περιοχή των Τζουμέρκων σαν συνοδοί-εκπαιδευτές κοντά στα 10 χρόνια και απ' τον περασμένο Μάρτη με τη δική μας πλέον εταιρεία. Οι Καλαρρύτες είναι πραγματικά παράδεισος για όλα τα σπορ. Έχουμε πολύ καλή συνεργασία με την κοινότητα. Επίσης και με τους μόνιμους και μη κατοίκους του χωριού. Ανταλλάσσουμε απόψεις και προτάσεις για την ήπια ανάπτυξη των Καλαρρυτών. Κάποιες από τις προτάσεις μας:

- α) Δημιουργία δικτύου μονοπατιών καθώς και η ανάδειξη των παλιών εμπορικών διαδρομών (καρβανιών) και η συντήρηση των ήδη υπαρχόντων μονοπατιών.
- β) Ανάδειξη και τονισμό της σημασίας της βιοποικιλότητας της περιοχής (σπάνια και ενδημικά φυτά και βότανα. Ο επισκέπτης έχει τη δυνατότητα να δει, να βιώσει, να γνωρίσει το σπάνιο «βοτανικό παράδεισο» να μάθει τη χρήση και σημασία αυτών...

3) Ποιές ηλικίες μπορούν να συμμετάσχουν σε αυτές τις δραστηριότητες;

Μέσα από τις δραστηριότητες που προσφέρουμε και σε αυτό το τοπίο μοναδικής ομορφιάς έχουμε ετοιμάσει ανεπανάληπτες εμπειρίες για πιστοποιημένους, μαθητές, ενήλικες. Όλες οι ηλικίες, που θέλουν να βιώσουν το σήμερα μέσα από το χτες και να αισθανθούν κύτταρα αυτού του φυσικού μεγαλείου, μπορούν να συμμετέχουν. Όλες οι δραστηριότητες γίνονται πάντα με έμπειρους και πιστοποιημένους συνοδούς με τη μέγιστη ασφάλεια παρέχοντας όλο τον απαραίτητο εξοπλισμό.

Στο τεύχος αυτό είδαμε τι προτείνουν οι εταιρείες. Κάποια από τα ερωτήματα που μας απασχολούν απαντήθηκαν, άλλα όχι. Ίσως κάποιος, ο οποίος έχει πάρει μέρος σε τέτοια δραστηριότητα ή θέλει να πάρει, έχει τις δικές του απορίες ή αντιρρήσεις. Ας τις εκφέρει και ας ανοίξει μια δημόσια συζήτηση. Η αρχή έγινε, η συνέχεια έπεται και θα τη δούμε σε επόμενα τεύχη της εφημερίδας μας.

Ευχαριστούμε τα γραφεία τα οποία ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας και μας απάντησαν και ελπίζουμε στη συνεχή επικοινωνία μαζί τους.

Τρίτη 15 ΙΟΥΝΙΟΥ: Παγκόσμια ημέρα ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Η περιοχή των Τζουμέρκων είναι μία προστατευόμενη από την πολιτεία περιοχή της πατρίδας μας, με μεγάλη οικολογική αξία, πανέμορφη φύση και ιστορικά χωριά. Οι επίσημα προστατευόμενες περιοχές κάθε χώρας είναι εθνική και ευρωπαϊκή κληρονομιά και έχουν επιλεγεί με αυστηρά κριτήρια, κοινά για όλη την Ευρώπη. Έχουν ιδρυθεί για τη διατήρηση συγκεκριμένων ειδών και οικοτόπων και σε αυτές ισχύει ειδικό νομικό καθεστώς, το οποίο ρυθμίζει όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Όπως τονίζει η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, όταν επισκεπτόμαστε μία προστατευόμενη περιοχή πρέπει να εφαρμόζουμε τις υποδείξεις και τις συστάσεις που γίνονται από το προσωπικό, που ασχολείται με τη φύλαξη της περιοχής και από τις ενημερωτικές πινακίδες. Η συμπεριφορά μας, όσο σύντομη και αν είναι η επίσκεψη που κάνουμε, είναι καθοριστική για τις ευαίσθητες αυτές περιοχές. Στο Εθνικό Πάρκο Τζουμέρκων ανήκει το ποτάμι των Καλαρρυτών, η Πουλιάνη, τα γύρω από το χωριό μας μονοπάτια κι ένα σωρό άλλες περιοχές τριγύρω από τους Καλαρρύτες. Το να μάθουμε να επισκεπτόμαστε αυτές όλες τις περιοχές χωρίς να διακυβεύεται το περιβάλλον, αλλά και να απολαμβάνουμε όσο το δυνατόν καλύτερα όσα μας

προσφέρει η Φύση επιβάλλεται σήμερα, που ακόμα και οι αρχηγοί των ισχυρότερων κρατών του κόσμου συναντιούνται σε συνδιασκέψεις για τη σωτηρία του πλανήτη.

Ας δούμε από κοντά ποιές οδηγίες μας δίνει η ΕΟΕ, σαν τα απαραίτητα βήματα για να επισκεφτούμε μία προστατευόμενη περιοχή, με σεβασμό για το περιβάλλον, αλλά και τι θα έπρεπε να φροντίσει ο υπεύθυνος αρμόδιος φορέας που επιβλέπει την περιοχή.

10 βήματα του καλού επισκέπτη

1. Κατά την είσοδό μας στην φυλασσομένη περιοχή αφήνουμε πάντα το αυτοκίνητό μας στον ειδικό χώρο στάθμευσης και δεν επιδιώκουμε να το οδηγήσουμε όσο το δυνατόν πλησιέστερα στον χώρο που πρόκειται να επισκεφτούμε για να μην περπατήσουμε λίγα μέτρα ακόμα.
2. Ενημερωνόμαστε από τις ειδικές πινακίδες (που πρέπει να τοποθετούνται) για τα όρια και τα μονοπάτια της περιοχής καθώς και για το τι μπορούμε να δούμε κατά την επίσκεψή μας. Σεβόμαστε τους κανόνες που ισχύουν για τους επισκέπτες
3. Δεν πλησιάζουμε στους χώρους όπου αναπαύονται ζώα που προστατεύονται και που φωλιάζουν. Εάν θέλουμε να παρατηρήσουμε άγρια πουλιά ή ζώα, το κάνουμε με κιάλια και δεν τα πλησιάζουμε, γιατί ενοχλούνται.
4. Δεν μιλάμε δυνατά και δεν φωνάζουμε, για να μην τρομάζουμε τα πουλιά, δεν καταστρέφουμε, δεν μετακινούμε φωλιές, δεν καταστρέφουμε αβγά ή νεογνά, δεν προσπαθούμε να τα πιάσουμε.
5. Δεν καταστρέφουμε τη βλάστηση κόβοντας αργιολούλουδα, δέντρα, θάμνους ή συλλέγοντας φυτά ή σπόρους. Πρέπει να γνωρίζουμε ότι τα άγρια φυτά ευδοκιμούν μόνο στην ειδική θέση όπου βρίσκονται και εάν ακόμα τα μεταφυτεύσουμε, δεν θα ζήσουν ποτέ περισσότερο από λίγο χρόνο, επειδή δεν συντρέχουν οι ίδιες περιβαλλοντικές συνθήκες. Όσο για τα αγριολούλουδα, πεθαίνουν πάραυτα.
6. Αποφεύγουμε να προκαλούμε ζημιά στους γεωλογικούς σχηματισμούς, να μετακινούμε πέτρες και να χαράζουμε θράχους. Δεν μαζεύουμε πέτρες!
7. Δεν πετάμε πέτρες και άλλα αντικείμενα στις λίμνες και στα ποτάμια. Δεν ρυπαίνουμε με κανένα τρόπο τις όχθες και το νερό.
8. Δεν ανάβουμε φωτιά και δεν πετάμε αναμμένα τσιγάρα ή σπέρτα. Προσπαθούμε να μην πετάμε ούτε τις γόπες από τα τσιγάρα, που κάνουν πολλά χρόνια για να απορροφηθούν από το περιβάλλον και κινδυνεύουν να τις φάνε ζώα και πουλιά με κίνδυνο της ζωής τους και της ισορροπίας του οικοσυστήματος.
9. Διατηρούμε την περιοχή καθαρή παίρνοντας μαζί μας τα σκουπίδια μας έπειτα από κάθε επίσκεψη. Τοποθετούμε τα σκουπίδια μόνο στους κάδους απορριμμάτων που πρέπει να βρίσκονται σε διάφορα σημεία και να αδειάζονται συστηματικά από τους υπεύθυνους.

10. Προτρέπουμε φίλους και γνωστούς να έχουν την ίδια σωστή συμπεριφορά.

Ο Σύλλογός μας επιθυμεί να τοποθετηθεί ανάλογη πινακίδα καθώς και κάδος απορριμμάτων στο Χρούσια και φυσικά να καθαριστεί από ξερά κλαδιά και σκουπίδια ολόκληρη η επισκέψιμη περιοχή γύρω από το νερόμυλο της Κουιάσας.

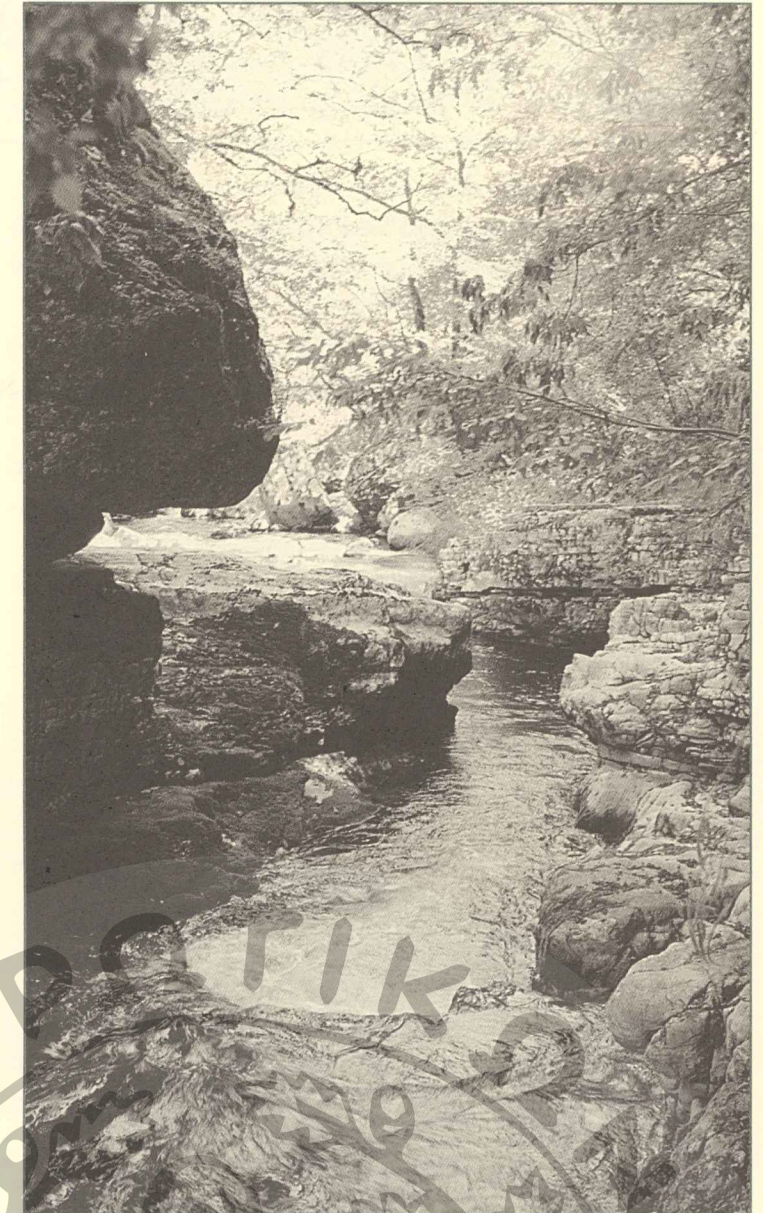
Το περιβάλλον και οι κλιματικές αλλαγές

Όλοι μας έχουμε λίγο έως πολύ παρατηρήσει οι ίδιοι ή διαβάσει για τις μεταβολές στο κλίμα του πλανήτη κατά τα τελευταία. Ίσως μερικοί από εμάς αμφισβητούν ότι κάτι σοβαρό συμβαίνει, ίσως δεν θέλουμε απλά να το δεχτούμε, γιατί αυτό μας βολεύει και μας επαναπαύει. Ίσως πάλι πιστεύουμε ότι δεν περνά από το δικό μας χέρι να αλλάξουμε κάτι. Ας δούμε λοιπόν τη γνώμη μιας ειδικής ερευνήτριας.

Η βρετανή αναλύτρια Μπέθερλι Ντάρκιν που εργάζεται στο Βασιλικό Ινστιτούτο Διεθνών Μελετών *Τσάιμ Χάουζ*, υποστηρίζει ότι οι κλιματικές αλλαγές ξεπερνούν τις διαστάσεις του περιβαλλοντικού προβλήματος και αποτελούν παγκόσμια απειλή. Στους σκεπτικιστές που θέλουν να πιστεύουν ότι όλα αυτά τα σενάρια είναι επίπλαστα, απαντά πως τα επιστημονικά στοιχεία που συστηματικά συλλέγονται επί δεκαετίες από τους ειδικούς, δεν αφήνουν περιθώρια αμφισβήτησης. Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις φυσικές αλλαγές που επηρεάζουν το κλίμα, δηλαδή διαφοροποιήσεις στην τροχιά της Γης, εκρήξεις ηφαιστείων, διαφοροποιήσεις στην ενέργεια του ήλιου, το μόνο στο οποίο οι επιστήμονες μπορούν να αποδώσουν τη χωρίς προηγούμενο αύξηση στις θερμοκρασίες τα τελευταία 100 χρόνια, είναι οι εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου, οι οποίες οφείλονται σε ανθρώπινες δραστηριότητες. Την επιστημονική θεωρία ενισχύει το γεγονός ότι οι συνέπειες των κλιματικών αλλαγών είναι πιο εμφανείς περισσότερο από ποτέ. Για παράδειγμα, οι πάγοι της Αρκτικής λιώνουν με πολύ ταχύτερους ρυθμούς από εκείνους που υπολογίζαμε.

Σκουπίδια και ανακύκλωση

Η Ελλάδα είναι μία χώρα που παράγει 5 εκατομμύρια κυβικά μ. σκουπίδια το χρόνο. Από αυτά, μόνο το 55% καταλήγει σε χώρους υγειονομικής ταφής, στα γνωστά ΧΥΤΑ. Ακόμα, η χώρα μας παρουσιάζει τους υψηλότερους ρυθμούς αύξησης του όγκου των σκουπιδιών στην Ευρώπη! Γιατί αυξάνονται τόσο τα σκουπίδια; Μα γιατί γίναμε "Ευρωπαίοι" και μάθαμε να αγοράζουμε τα πάντα σε συσκευασία! Από το ψωμί μέχρι τα φασολάκια και από τις παραμάνες μέχρι τα ψυγεία. Το "χύμα" καταργείται σταδιακά καθώς ο καταναλωτής μαθαίνει, μέσα από τις διαφημίσεις των προϊόντων, να ζητά όλο και πιο φανταχτερές συσκευασίες και βέβαια οι προμηθευτές ανταποκρίνονται και

προσαυξάνουν. Έτσι κι αλλιώς η συσκευασία χρεώνεται στον καταναλωτή. Η ανακύκλωση ωστόσο, όλων αυτών των υλικών, βρίσκεται ακόμα πολύ πίσω, ενώ υπολογίζεται από τους ειδικούς, ότι εάν γινόταν πραγματική ανακύκλωση των σκουπιδιών μας, η χώρα θα κέρδιζε 30 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο. Μας εκπλήσσει το γεγονός, ότι σε διεθνές επίπεδο, η ανακύκλωση βρίσκεται μαζί με τη φαρμακοβιομηχανία στην τρίτη θέση σαν βιομηχανία, από πλευράς τζίρου, και έρχεται πίσω μόλις από τη βιομηχανία όπλων και την παραγωγή πετρελαίου! Τι φταίει λοιπόν και είμαστε πάντα οι ουραγοί της Ευρώπης; Μα η αδιαφορία μας φαντάζομαι.

Αλήθεια, τι έχουν να απαντήσουν οι φίλοι, που πετούν χωρίς ενοχές μέσα στην πλατεία των Καλαρρυτών και στα γύρω δρομάρια γυάλινα μπουκάλια, αλουμιένια τενεκεδάκια, συσκευασίες από τσιπς, χαρτιά και πλαστικά ενώ η Κοινότητα έχει τοποθετήσει ειδικούς κάδους;

Ο τεχνίτης και ο τύραννος

ΔΙΗΓΗΜΑ του Ευάγγελου ΑΒΕΡΩΦ-ΤΟΣΙΤΣΑ

(συνέχεια)

-Σας περίμενα ωρέ, είπε. Σας περίμενα για το καλό σας. Γιατί πήρα χαμπέρι πως το δειλινό, εχτές, κατέθηκε από τους Καλαρρύτες ο Μαστρο-Θανάσης ο Τσιμούρης. Αν λοιπόν δεν είχατ' έρθει...Γέλασε.

-Αν δεν είχατ' έρθει, συνέχισε, κάποιο λάκο θάχε η φάβα. Και τέτοιοι λάκοι μπίρο μ', βαθεία χαντάκια γένονται για τα κιοπέκια τους κιαφήριδες (1).

Ένα ελαφρύ μα γνωστό ρίγος έτρεξε στη ράχη των πέντε χριστιανών. Ήρεμα, όμως, αλλά και με κάποια περηφάνεια, αποκρίθηκε ο κυρ Γούσιος:

-Αν δεν είχαμ' έρθει, καπετάνιε μ', θα σήμαινε πως ο δίσκος δεν ήταν έτοιμος.

-Ωρέ δέκα θάρκες γένονται σε τόσοι μήνους, όχι ένας δίσκος.

-Καλά το λες Γιουσούφ εφέντη, αντιμίλησε ο άλλος, και γι αυτό ο δίσκος είναι έτοιμος. Ήρθαμε για να μας πας στον Πασιά να του τον δώσουμε, να δούμε αν του αρέσει.

Ακούμπησε στα γόνατά του το μαρκούτσι του ναργιλέ του, ο Γιουσούφης, άπλωσε τα χέρια και πήρε το δίσκο.

-Μπράβο μπίρο μ', είπε, καλό πράμα, ωραίο πράμα.

-Μα δεν τον είδες, του παρατήρησαν.

Τον ζύγισα, είπε σοβαρός. Βαρύ πράμα. Πολλά βαρύ – πολλά καλό. Θα ευχαριστηθεί το Λιοντάρι μας. Ξέρω τι λέω εγώ. Και τώρα – τώρα, ίσια – ίσια που έχει δουλειά. Δε γίνεται να τον δείτε.

Επέμεναν οι προεστοί να τους πάει στο Σεράι, επέμενε κι ο Μπας-Τσαούσης στην άρνησή του. Στο τέλος κάμφθηκε και σηκώθηκε.

-Καλά, είπε. Καρτεράτε δω, ιά – ιά. Θα του τον πάω γω κι αν έχει ώρα κι ορίζει να σας δει, σας κραίνω.

Περίμεναν οι πέντε φίλοι αρκετήν ώρα. Στο τέλος γύρισε ο Γιουσούφης μ' άδεια τα χέρια.

-Δεν τον παίρν' η ώρα, τους ανακοίνωσε. Μα σας παραγγέλνει πως σας βλέπει φρόνιμους ραγιάδες, γιατί εκείνος έτοιμο στο βρόντο είπε μισή κουβέντα κι εσείς του παραγγέλατε ωραίο δίσκο.

-Ωστε του άρεσε; Τον θρήκε όμορφος; Ρώτησε κάποιος.

-Ωρέ σας είπα έχει δουλειά και δεν τον παίρνει η ώρα. Δεν τον ξετύλιξε. Τον ζύγισε όμως. Τον ζύγισε καλά. Κι αλήθεια, αυτά μου έκρινε: "Φρόνιμοι ραγιάδες αυτοί, Γιουσούφη. Πολλά όμορφος ο δίσκος. Μπορεί και τρεις οκάδες να ζυγίζει." Να ωρέ! Τόσο φχαριστήθηκε, που σας στέλνει το χαμπέρι με τούτο το χαρτάκι. Το μπουζούρωσε με το σιδερένιο χέρι του.

Κοίταξαν με περιέργεια το χαρτί οι προεστοί, είδαν δυό

μουτζούρες, μια τζίφρα, που την ήξεραν για τζίφρα του Τυράννου.

-Μεγάλη του η χάρη, Γιουσούφ εφέντη. Αλλά αλήθεια, μας τιμάει έτσι, χωρίς να χει δει αν είναι όμορφος;

-Α βρε χαζομάρα που σας δέρνει κάτι γραμματιζόμενους Γκιαούρηδες σαν και σένα, κυρ Γούσιο μ'! Του πέζου φτιάν' την ομορφιά, όχι ου τεχνίτη. Ου τεχνίτης στολίδια θάνει. Τέτοια θα βάλαταν πολλά μια που τα σήκουνε του πέζου.

...

Όταν πλησίασαν στο μαγαζί του, ο κυρ Γούσιος τους κάλεσε να περάσουν μέσα. Τους πήρε στο παραμάγαζο, έκλεισε τη θύρα κι όταν κάθισε, τους είπε:

-Αδέρφια, πολύ φχαριστήθηκα χτες και σήμερα.

-Γλυτώσαμε πάλι από έναν κίνδυνο, παρατήρησε ο κυρ Γάκης.

-Τούτος ο κίνδυνος ήταν μικρός, αποκρίθηκε ο κυρ Γούσιος. Άλλωτες γλυτώσαμ από άλλους, πιο μεγάλους. Τούτον έτσι ή αλλιώς θα τον γλυτώναμε.

-Τότες γιατί λες, πως φχαριστήθηκες πολύ;

-Τώρα...τώρα...

Κοντοστάθηκε για λίγο ο κυρ Γούσιος και συνέχισε στοχαστικά:

-Τώρα γιατί χτες και σήμερα μας έγιναν δύο διδαχές. Δύο διδαχές που λεν πως είναι μεγάλο το γένος των Ελλήνων, μικρό το γένος του τυράννου. Ο πλούσιος τύραννος μας είπε, πως γι αυτόν δεν υπάρχει η ομορφιά. Πως δεν υπάρχει μέτριος, καλός ή τρισμέγιος τεχνίτης. Όλοι ίσια κι όμοια. Διαφορά τους, η ποσότητα που βγάζουν. Απλές, φτηνές, χοντρές κουβέντες.

-Πρόστυχες, χυδαίες, ψιθύρισε κάποιος.

-Καλά το λες, παρατήρησε ο κυρ Γούσιος.

Σώπασε για λίγο και συνέχισε.

-Ο δικός μας, όμως, ο μάστορας, ο φτωχός, ο μεροκαματιάρης, πες, τι μας δίδαξε; Πως το όμορφο δεν εξαρτιέται από ποιόν το έκανε. Εξαρτιέται μόνον από το αν είν όμορφο. Μας δίδαξε έπειτα, πως η τέχνη τιμή δεν έχει και δεν πληρώνεται. "Τούτη η δουλειά κάνει μια λίρα τη σφυριά", μας είπε. Μ' αυτήν την τιμή να ξεπουλιώμαστε, δεν μπορούσαμε να πληρώσουμε αυτόν τον δίσκο. Μα κι αμέσως πρόσθεσε σοβαρά, πως ο αληθινός τεχνίτης δεν πρέπει να πληρώνεται.

-Αυτά δεν τα πε, του παρατήρησε ένας άλλος.

-Αυτά δεν τα πε με λόγια, μα τα πε με πράξη που μιλάει πιο δυνατά από τα λόγια. Το πώς η τέχνη τιμή δεν έχει, το πε λογαριάζοντας πως τέτοια δουλειά θέλει μια λίρα τη

Ο τεχνίτης και ο τύραννος

σφυριά. Κι όμως θυμάστε επέμενε, πως τόσο θα πρεπε να πληρωθούν οι σφυριές, που του ζητούσαμε να δώσει. Απ' τ' άλλο μέρος, πώς ο τεχνίτης δεν πρέπει να πληρώνεται, μας το δειξε χάνοντας πολλά: αν έδινε, ας πούμε τριάντα σφυριές, δε θα τις πληρωνόταν;

-Βέβαια θα τις πληρωνόταν, είπαν οι άλλοι. Ούτε ξέραμε πόσες έπρεπε να δοθούν και θα μασταν και φχαριστημένοι, ας πούμε με τριάντα σφυριές.

-Ε, εκείνος διάλεξε να δώσει μία μόνο.

Κράτησε μία σιγή και ήταν φανερό, πως όλοι στοχάζονταν. Στοχάζονταν με κάποια λάμψη στα μάτια τους. Αλλά ο κυρ Γούσιος "έκοψε" τη σιγή.

-Τέλος, μας δίδαξε, πως τουλάχιστο στο βασίλειο της Ομορφιάς και της Τέχνης, δεν περνάει το "εγώ είμαι ο πρώτος κι όχι ο άλλος". Πως ο Βασιλιάς μπορεί να πρέπει να παραδεχτεί, πως ισάξιος του ή και καλύτερός του, είναι ο στρατιώτης. Γιατί αυτό είναι το μόνο βασίλειο όπου την κορώνα την βάζει στο κεφάλι σου το έργο των χειρών σου. Ο μάστορ Θανάσης δεν ήξερε ποίος έκανε το δίσκο. Κι ακόμα χειρότερα, έμαθε πως τον είχε φτιάξει ένας άγνωστος κάλφας. Παιδί πράμα. Κι είδατε τι μας είπε σαν κοίταξε προσεκτικά τον δίσκο; "Είναι τέλειο κομμάτι. Δεν έχει ματαγίνει τέτοιος δίσκος στα μέρη μας." Σα να λεγε, δηλαδή: "Καλύτερος τεχνίτης από μένα τον έχει φτιάξει".

Πάλι στοχάστηκαν σιωπηλοί οι πέντε προεστοί. Τούτη τη φορά τη σιωπή την έκοψε ένας απ' τους άλλους.

-Κυρ Γούσιο μ', είπε, σωστά το μολογούν πως έχεις μεγάλη γνώση.

-Εγώ; Απόρησε ο άλλος. Απ' όσα σας είπα, βγαίνει πως γνώση μεγάλη έχει ο Θανάσης ο Τσιμούρης.

-Όχι, επέμενε ο πρώτος προεστός. Γιατί το πώς είχε μεγαλείο, αυτό που έκανε ο πρωτομάστορας του ασημιού, το νοιώσαμε όλοι. Σε όλους μας κάτι ταραχτηκε μέσα μας με το φέρσιμό του. Μα κανένας μας δεν κατάλαβε πόσες διδαχές έκλεινε αυτό το φέρσιμο. Τώρα τα καταλάβαμε. Κι εγώ λέω πως στη ζωή δεν έχει αξία μόνο η σοφία, μα κι η εξήγηση της σοφίας, μια που οι πολλοί δεν την καταλαβαίνουν.

-Σωστά μιλάει, είπαν οι άλλοι. Πολύ σωστά.

Σηκώθηκε ο κυρ Γούσιος και φαινόταν συγκινημένος. Νόμισαν πως είχε συγκινηθεί γι αυτά που του είχαν πει. Μα αυτός είχε άλλου είδους συγκίνηση, πιο πλατεία, πιο μεγάλη, που πήγαινε πέρα κι από το θάνατο ακόμα.

-Αδέρφια!...είπε. Είδατε τι σόι πράμα είναι ο πανίσχυρος Τύραννος. Είδατε και τι αρχοντικό πνεύμα είναι ο αδύναμος Ηπειρώτης πρωτομάστορας.

Γύρισε κατά τα εικονίσματα, όπου έκαιγε μια μικρή καντήλα κι ενώ σταυροκοπιόταν, συνέχισε με φωνή που έτρεμε:

-Αδέρφια! Είναι μεγάλο το γένος των Ελλήνων! Θα ρθεί μια μέρα, που θα λευτερωθεί και θα μεγαλουργήσει πάλι. Σώσον Κύριε τον Λαόν σου!

Σηκώθηκαν και οι άλλοι και συγκινημένοι, προσκύνησαν τις εικόνες και σταυροκοπήθηκαν.

Συνέχισε ο κυρ Γούσιος.

-Κύριε των Δυνάμεων! Σώσον τον Λαόν Σου ίνα ελευθέρως και στεντορείως εν εκκλησίαις και πλατείαις ψάλωμεν το Τη Υπερμάχω Στρατηγώ τα Νικητήρια! Σώσον Κύριε τον Λαόν Σου!

Υγράνθηκαν τα μάτια των προεστών... Και μες στη θολούρα του βλέμματος, στο βάθος του παραμάγαζο άρχισε ν ανετέλλει κάποιος άγνωστος, πανέμορφος, ολόχρυσος ήλιος...

Μέτσοβο, Ιούλιος 1977.

(1) Για τα σκυλιά, τους άπιστους.

Ο Αλή πασάς, σε λιθογραφία του Dall'Acqua επιχρωματισμένη από τον Lazaretti.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ... ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ... και ΑΛΛΑ ΝΕΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

- Η οικογένεια Κων/ου Γρ. Μπαρμπούτη γέννησε κοριτσάκι στην Αθήνα.
- Η Αικατερίνη Μαντζαβίνη-Παπαθανασίου γέννησε δίδυμα κοριτσάκια.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

- Ο Παύλος και η Ιωάννα Σακούλα βάπτισαν την κόρη τους Χριστίνα στον Ι.Ν. Παναγίας Φανερωμένης στο Χολαργό στις 20 Μαΐου 2007.
- Η Ελένη Μόκα-Κόκκαλη βάπτισε το γιό της Κωνσταντίνο.

ΓΑΜΟΙ

- Ο Γιώργος Ηλ. Ζάγκλης παντρεύτηκε την Δήμητρα Τερζούδη.
- Ο Χρήστος Απ. Φασούλας από το Συκούριο Λάρισας παντρεύτηκε την Φανή Αθ. Μπακαγιάννη.

ΘΑΝΑΤΟΙ

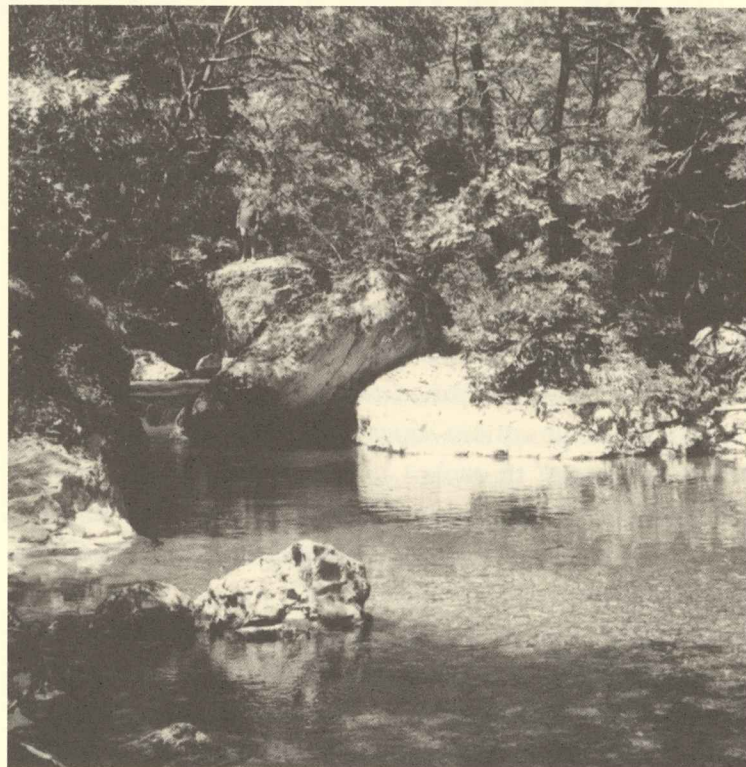
- Ο Βασίλειος Μπαρμπούτης, ετών 80, πέθανε στις 24/3/07 στο Κουλούρι Λάρισας.
- Η Άννα Π. Κοταρέλα, ετών 76, πέθανε στις 19/4/07 στη Γυρτώνη Λάρισας.
- Ο Νίκος Κουτζαμάνης, ετών 86, πέθανε στη Λάρισα.
- Η Γεωργία Οδ. Τσιμπίκη, ετών 76, πέθανε στις 4/4/07 στη Λάρισα.
- Η Ειρήνη Π. Σακογιάννη, ετών 78, πέθανε στις 7/4/07 στο Κουλούρι Λάρισας.
- Ο Χριστόφορος Τάσιος, ετών 76, πέθανε στα Γιάννενα.
- Ο Βασίλειος Σδράλης, σύζυγος Άννας Μπαρμπούτη, πέθανε στη Λάρισα.
- Η Ελένη Γκογκάκη-Μπέρκου, ετών 90, στην Αθήνα.
- Ο Παύλος Θ. Γκουτζαμάνης, ετών 61, στη Λάρισα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

στους εκδότες εφημερίδων τοπικού ενδιαφέροντος

Η εφημερίδα μας ευχαριστεί θερμά τους εκδότες, τα Σωματεία και τις Αδελφότητες που μας στέλνουν τις δικές τους εφημερίδες. Οι εφημερίδες αυτές είναι οι εξής:

- *Καλαρρυτιώτικα Νέα*, έκδοση του Πατριωτικού Συνδέσμου Η ΠΙΝΔΟΣ.
- *Τα Τζουμέρκα*, έκδοση της Ομοσπονδίας Τζουμερκιωτών Ηπείρου.
- *Αντίλαλοι του Συρράκου*, έκδοση του Συνδέσμου Συρρακιωτών Ιωαννίνων.
- *Καλαρρύτες*, του Π.Β. Φασούλα.
- *Το Βουργαρέλι*, έκδοση της Αδελφότητας Βουργαρελιωτών Άρτας.
- *Ήπειρος*, Άπειρος Χώρα, του Σπυρ. Βασιλείου.
- *ΠΥΡΡΟΣ*, της Μαρίας Λάμαρη.
- *Ηπειρωτικών Μέλлон*, της Ελένης Γκογκώνη-Αμπάζη.
- *Τα νέα της Σκούπας*, έκδοση της αδελφότητας Σκούπας Άρτας.
- *Η Ζερμή*, έκδοση του Συλλόγου Βρυσούλας Πρεβέζης.
- *Ο Νοσταλγός*, έκδοση του Συλλόγου Τροβάτου Αγράφων Ευρυτανίας.
- *Η Σέλλιανη*, έκδοση του Πολιτιστικού Κέντρου Κρυσταλλοπηγής (Σέλλιανης) Θεσπρωτίας.
- *Κωσταλεξιώτικα Νέα*, έκδοση της αδελφότητας Κωσταλεξιωτών Φθιώτιδος.
- *Λευκαδιώτικα Νέα*, έκδοση του Συλλόγου Λευκαδιωτών Φθιώτιδας.
- *Ο Εύρυτος*, έκδοση του Συλλόγου Δομνίστας Ευρυτανίας.
- *Ο ΙΝΑΧΟΣ*, έκδοση της αδελφότητας Μαρμαριωτών Φθιώτιδας.

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΑΣ ΣΥΓΧΑΙΡΕΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΕΟΝΥΜΦΟΥΣ, ΣΤΕΛΝΕΙ ΤΙΣ ΕΥΧΕΣ ΤΟΥ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΦΩΤΙΣΤΟΥΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΥΣ, ΣΥΛΛΥΠΑΤΑΙ ΤΙΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΚΛΕΙΠΟΝΤΩΝ.

ΝΕΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Ένα μεγάλο "ευχαριστώ" εκφράζει ο Σύλλογος των εν Αττική Καλαρρυτινών στην αγαπητή φίλη κυρία Νίκη Μείμαρη, σύζυγο απογόνου της παλιάς καλαρρυτινής οικογένειας Ραφτάνη, για τη γενναία δωρεά της στην εφημερίδα μας.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ

Η Κοινότητα Καλαρρυτινών σε συνεργασία και συνδιοργάνωτές τους πολιτιστικούς φορείς του χωριού μας, συμμετείχε στην Πανελλήνια Έκθεση ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΛΑΪΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, που πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας.

Η έκθεση αυτή, με τιμώμενη περιοχή την Ήπειρο, σε συνδυασμό με παράλληλες και πλούσιες πνευματικές και πολιτιστικές εκδηλώσεις, τελούσε υπό την αιγίδα του Ευρωπαϊκού Δικτύου Περιφερειακής Ανάπτυξης και σκοπό είχε, πέρα των άλλων, την προβολή του ελληνικού λαϊκού πολιτισμού, την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, της λαϊκής δημιουργίας και τέχνης, καθώς και την απόδοση τιμής σε όλους εκείνους, που ασχολούνται με τον λαϊκό πολιτισμό.

Η συμμετοχή μας στην προαναφερόμενη έκθεση, όπου εκ μέρους μας προβλήθηκε κυρίως η καλαρρυτιώτικη υφαντική και ασημουργία, σημείωσε, κατά γενική ομολογία των υπεύθυνων οργανωτών και επισκεπτών, ιδιαίτερη επιτυχία και υπήρξε αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας και προσπάθειας.

Σε όλους αυτούς τους συγχωριανούς μας, που διέθεσαν υλικό για την έκθεση, καθώς και σε εκείνους που συμμετείχαν και εργάστηκαν, με οποιοδήποτε τρόπο, για την όλη οργάνωση και λειτουργία του περιπτέρου Καλαρρυτινών, αισθάνομαι την ανάγκη να τους εκφράσω προσωπικά, αλλά και εκ μέρους του κοινοτικού συμβουλίου μας, τις ευγνώμονες ευχαριστίες. Η όλη τους προσπάθεια ήταν συγκινητική και τους συχαίρω θερμά.

Εκθέματα διέθεσαν οι συγχωριανοί μας: Γκατζόγιας Απόστολος, Μπαρμπούτης Κωνσταντίνος, Αφοι Χρ. Τζουμάκα Ο.Ε., Μπούσης Αναστάσιος, Καλαμπόκης Παναγιώτης, Τσουμάκα Όλγα, Τσουμάκα Αικατερίνη, Μπακόλα Βικτωρία, Αρλέτου Διαμάντω, Μουσαφίρη Αικατερίνη, Γκογκάκη Γεωργία, Γκογκάκη Μαρία, Τσουμάγκας Χρήστος του Κωνσταντίνου.

Συνδιοργανωτές ήταν ο Σύλλογος των εν Αττική Καλαρρυτινών, ο Πολιτιστικός

και Λαογραφικός Οργανισμός Καλαρρυτινών, ο Πανθεσσαλικός Σύλλογος Καλαρρυτινών Οι Καλαρρύτες, ο Πατριωτικός Σύνδεσμος Καλαρρυτινών Η Πίνδος.

Υπηρεσίες προσέφεραν οι: Γκατζόγιας Απόστολος, Πρόεδρος του Πολιτ. Λαογραφ. Οργανισμού Καλαρρυτινών, Κωνσταντίνος Μπαρμπούτης, Πρόεδρος του Πατρ. Συνδ. Καλαρρυτινών Η Πίνδος, Φασούλας Σπύρος, Πρόεδρος του Συλλόγου των εν Αττική Καλαρρυτινών, όλο το Διοικητικό Συμβούλιο, καθώς και τα Μέλη του Συλλόγου αυτού, που επάνδρωσαν το περίπτερο σε όλη τη διάρκεια της τριήμερης εκδήλωσης, Τσόκας Κωνσταντίνος, Αντιπρόεδρος του Πανθεσσαλικού Συλλόγου Καλαρρυτινών Οι Καλαρρύτες καθώς και η Τζένη Φασούλα-Κοτσιφάκη. Από την πλευρά της Κοινότητας, πέραν του Προέδρου, συμμετείχαν οι κοινοτικοί σύμβουλοι Γκολφινόπουλος Κωνσταντίνος και Γκογκάκης Αναστάσιος, ο οποίος, ύστερα από εξουσιοδότηση του κοινοτικού συμβουλίου, είχε την όλη ευθύνη της συγκέντρωσης υλικού, της μεταφοράς του και της διαμόρφωσης του περιπτέρου. Εργάστηκε φιλότιμα, μόχθησε, αλλά ας είναι σίγουρος ότι πέτυχε απόλυτα.

Στη διαμόρφωση του περιπτέρου πολύτιμη υπήρξε η συμβολή του Απόστολου Γκατζόγια και συγκινητική η προσφορά ενός νέου καλαρρυτιώτη χρυσοχόου, άξιου συνεχιστή της οικογενειακής του παράδοσης, του Χρήστου Κωνστ. Τσουμάγκα, ο οποίος πέρα των άλλων, τοποθέτησε στο χώρο του περιπτέρου πάγκο εργαστηρίου και παραμένοντας εκεί όλο το τριήμερο, αποτέλεσε τον καλύτερο "ξεναγό" στα είδη ασημουργίας.

Σε όλους τους προαναφερόμενους εκφράζω και πάλι τα συγχαρητήριά μου κι ένα μεγάλο ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ. Αποδείχτηκε για άλλη μια φορά, πως οι Καλαρρυτιώτες ενωμένοι μπορούν να πετύχουν πολλά.

Με εξαιρετική τιμή και εγκάρδιους πατριωτικούς χαιρετισμούς,

Ο πρόεδρος της κοινότητας Καλαρρυτινών,
Χρήστος Κοταρέλας

Ο γενικός διευθυντής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Περιφερειακής Ανάπτυξης κ. Ιωάννης Κάκκος, ευχαρίστησε με τη σειρά του την κοινότητα Καλαρρυτινών για τη συμμετοχή της στην έκθεση για τον Ελληνικό Λαϊκό Πολιτισμό.

"Με την επιστολή μας αυτή, θα θέλαμε να σας ευχαριστήσουμε και εγγράφως, για την τιμητική παρουσία και συμμετοχή σας στην έκθεση Ελληνικός Λαϊκός Πολιτισμός, που διοργανώθηκε από το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Περιφερειακής Ανάπτυξης στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας 30, 31 Μαρτίου και 1 Απριλίου 2007, στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Συνδιάσκεψης Προστασία και Αξιοποίηση της Πολιτισμικής Κληρονομιάς από τους Οργανισμούς Αυτοδιοίκησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που διοργανώθηκε από τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Στρατηγικού Σχεδιασμού.

Η συνεισφορά σας ήταν πολύτιμη και ουσιαστική, καθώς συνέβαλε άμεσα στην προβολή της ιδιαίτερης λαϊκής παράδοσης και κουλτούρας του τόπου σας και αποτέλεσε ένα άριστο τρόπο επικοινωνίας και προσέλκυσης ποιοτικού τουρισμού στην περιοχή σας.

Σας συχαίρουμε για την άριστη εικόνα του περιπτέρου σας και πιστεύουμε ότι η μεγάλη επιτυχία της έκθεσης οφείλεται, κατά σημαντικό ποσοστό και στην παρουσίαση από σας τόσο σπουδαίων, πολύτιμων και σπάνιων εκθεμάτων, που άφησαν τις καλύτερες των εντυπώσεων, τόσο στο πολυπληθές κοινό, όσο και στους επίσημους προσκεκλημένους, που επισκέφτηκαν την έκθεση.

Τελειώνοντας, επιθυμούμε να σας πληροφορήσουμε, ότι πιστεύουμε πως η συνεργασία μας ήταν άκρως εποικοδομητική, ευελπιστούμε ότι θα επαναληφθεί το ίδιο αποδοτικά και στο μέλλον και ότι θα είστε παρόντες και σε επόμενες εκδηλώσεις μας.

Σας ευχαριστούμε και πάλι.

Γράφτηκε... Λέχθηκε...

Από τον συνταξιούχο ιερέα κ. Σπυρίδωνα Μποτσώλη, λάβαμε την παρακάτω επιστολή:

Μερικές επισημάνσεις για προβληματισμό

Οι Συρρακιώτες λένε: "Έφυγαν οι ντόπιοι (ραφτάδες) έφυγε το χωριό. Οι κτηνοτρόφοι το γκρέμισαν το χωριό". Το ίδιο ακριβώς, κατά τη γνώμη μου, συμβαίνει και στους Καλαρρύτες.

Το χωριό μας πάει από το κακό στο χειρότερο. Τα περισσότερα προβλήματά του παραμένουν άλυτα, η κατάσταση διαιωνίζεται και προβλέπω ότι η επόμενη γενιά Καλαρρυτινών θα πουλήσει τα σπίτια της στους ξένους, οι οποίοι και θα τα αξιοποιήσουν, μιας και εμείς δεν μπορέσαμε.

Κατά τη γνώμη μου, αποκλειστική ευθύνη για την κατάντια αυτή του χωριού μας έχουν οι εκάστοτε πρόεδροι και τα κοινοτικά συμβούλια.

Το 1953, επί προεδρίας του αείμνηστου Απ. Μόκα απαγορευόταν τα ζώα να κυκλοφορούν στο χωριό και έπρεπε να βόσκουν σε απόσταση τουλάχιστον 500μ. από το χωριό. Σήμερα, εν έτει 2007 (54 χρόνια μετά) πρόβατα και αγελάδες βόσκουν αδέσποτα στα σοκάκια του χωριού μας. Μία εικόνα που δεν τιμάει το όμορφο χωριό μας, παρότι οι εφημερίδες μας την ωραιοποιούν.

Οι πρόεδροι που ακολούθησαν τον Απ. Μόκα, είχαν σαν κύριο μέλημά τους, πού θα βοσκήσουν τα πρόβατα και οι αγελάδες αδιαφορώντας πλήρως για τα υπόλοιπα προβλήματα του χωριού μας.

Παρακάτω αναφέρομαι σε ορισμένα από όσα "έγιναν" τα τελευταία χρόνια. Επί προεδρίας κ. Γκατζόγια συγκεκριμένα :

- Δόθηκε νερό για ύδρευση των Πραμάντων
- Επιτράπηκε στον εργολάβο, που διαπλάτυνε το δρόμο στο Συρράκο να ρίξει τα μπάζα στην Πουλιάνα, χωρίς να ζητήσει τη γνώμη των κατοίκων.
- Για την αναπαλαίωση των βρυσών Παράσχη, Μπούφου και Τσόρα ξοδεύτηκαν 8.000.000 δρχ.. Παρατηρείστε, σας παρακαλώ, προσεκτικά τις επισκευές που έγιναν και θα βεβαιωθείτε πως το κόστος αυτών (σύμφωνα με λεπτομερέστερες μετρήσεις που έκανε πολιτικός μηχανικός, τον οποίο πλήρωσα ο ίδιος) δεν ξεπέρασε τα 3.300.000 δρχ..
- Ξοδεύτηκαν 50-60 εκατ. Δρχ. για την επισκευή του σχολείου, το οποίο σήμερα είναι και πάλι για επισκευή.
- Το ίδιο ακριβώς συνέβη και με την επισκευή του Αγίου Νικολάου.

Υπάρχουν πολλά άλλα, τα οποία θα μπορούσε κάποιος να αναφέρει, αλλά νομίζω, πως τα παραπάνω είναι αρκετά για να

συμπεράνει κανείς, πώς λειτουργούσε και ενεργούσε ο συγκεκριμένος πρόεδρος.

Ας τα έχει, λοιπόν αυτά υπόψη του και ο σημερινός μας πρόεδρος, για να αποφύγει τυχόν άστοχες ενέργειες στα προβλήματα του χωριού, οι οποίες, με τη λήξη της θητείας του θα τον εκθέσουν. Ευκαιριακά δε, ζητώ να μου απαντήσει ο κ. Κοταρέλας για ποιο λόγο κρατάει ενοικιασμένο το παλιό Κοινοτικό Κατάστημα, τη στιγμή που οι υπηρεσίες της κοινότητάς μας διαθέτουν άνεση και ευρυχωρία στο πραγματικά όμορφο νέο Κοινοτικό Κατάστημα;

Κλείνοντας, κάνω έκκληση στους Προέδρους της Κοινότητας και του Αγροτικού Συνεταιρισμού Καλαρρυτινών να συναποφασίσουν για την εκμετάλλευση του "Λιβαδιού". Είναι ντροπή να πηγαίνει χαμένο το χορτάρι και να μην το βόσκουν τα ζώα επειδή δεν μπορούμε να συνεννοηθούμε.

Ευχαριστώ για την φιλοξενία
Παπα Σπύρος Μποτσώλης
Συνταξιούχος Ιερέας

Ακόμα τα πρόβατα βόσκουν αμέριμνα μέσα στα οικόπεδα των Καλαρρυτινών. Ποιός θα τα διώξει αποτελεσματικά από τις ιδιοκτησίες μας;

Γράφτηκε... Λέχθηκε...

Άρθρο από το ένθετο της εφημερίδας ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ «Φύση και Διατροφή» της 16.6.07.

Οι μέλισσες διδάσκουν

Ο Χρήστος Λώλης ασχολείται με τη ζωγραφική από τα παιδικά του χρόνια, με εξειδίκευση στην αγιογραφία, αλλά τα τελευταία 24 χρόνια ασχολείται με τη μελισσοκομία, στην πατρίδα του τη Θεσπρωτία. Λέει, λοιπόν: "Στη μελισσοκομία είμαι αυτοδίδακτος, παρατηρώντας τη ζωή και τη συμπεριφορά των μελισσών, διαβάζοντας πάντα τη σχετική ελληνική βιβλιογραφία και προσπαθώντας να βλέπω και να διδάσκομαι από τα λάθη μου και το απρόβλεπτο των περιστάσεων που προκύπτουν.

"Ανταποκρινόμενος στην εσωτερική παρόρμηση επιστροφής στη φύση και στις ανάγκες της οικογένειας, επέστρεψα στο χωριό στα 23 μου χρόνια, ασχολούμενος με κηπουτικά και με κτηνοτροφία, ξεκινώντας ερασιτεχνικά με τέσσερις κυψέλες. Τα πρώτα δύο-τρία χρόνια κουβαλούσα τα απαραίτητα στις πλάτες, για να τα μεταφέρω σε ένα κοντινό κτήμα 400μ. ανηφοριά μακριά από το σπίτι.

"Μετά την πάροδο μίας επταετίας, ασχολήθηκα αποκλειστικά με τη μελισσοκομία, φτιάχνοντας μία μικρή οικογενειακή μονάδα μαζί δύο αδέρφια μου και με τη μητέρα μου. Από το 1986 εργάζομαι μόνος μου, κινούμενος αυτόνομα. Τα πρώτα εκείνα χρόνια ο δρόμος ήταν μοναχικός, δεν υπήρχαν άλλοι μελισσοκόμοι για ανταλλαγή πληροφοριών, κοινές εμπειρίες και οι λίγοι παραδοσιακοί, που υπήρχαν, ήταν "κλειστά κυκλώματα", ο καθένας στον κόσμο του, χωρίς πρόθεση και διάθεση επικοινωνίας, κυκλοφορίας της γνώσης, καχύποπτοι και εσωστρεφείς. Το ολόγκαν "Ο μελισσοκόμος κρίνεται από την ποσότητα και παραγωγή του μελιού", το θεωρώ μακιαβελικό. Κατ'εμέ, κρίνεται σε όλα τα στάδια και τους χειρισμούς,

στον σεβασμό και στην βοήθεια του μελισσιού. Η μέλισσα είναι ο πιο ευαίσθητος δείκτης του φυσικού περιβάλλοντος. Έχει απομείνει αυτή ως κατ'εξοχήν κοινωφελές έντομο για την επικονίαση και αναγέννηση του φυτικού βασιλείου. Μερικές δεκαετίες πριν η φύση ευδοκίμούσε και άλλα έντομα έπαιζαν τον ίδιο ρόλο με τη μέλισσα. Η συστηματική γεωργία, τα φυτοφάρμακα, τα ζιζανιοκτόνα, λιπάσματα έχουν συντελέσει ώστε να εξολοθρευτούν σχεδόν όλα τα κοινωφελή έντομα, που ζούσαν μονήρη ή σε μικρές κοινότητες. Η μέλισσα επιβίωσε, γιατί δίνοντας τα δώρα της στον άνθρωπο, αυτός την προστατεύει για χρησιμοθηρικούς καθαρά σκοπούς. Νέες ασθένειες όμως εμφανίζονται συνεχώς, που είναι απόρροια της ανθρωπίνης δραστηριότητας. Ενδεικτικά, μία νέα απειλή-ασθένεια, το "σύνδρομο κατάρρευσης του μελισσιού", κατά το οποίο ανεξήγητα, χωρίς εμφανή αιτία, ο πληθυσμός της κυψέλης μειώνεται δραματικά και η κοινωνία της καταρρέει, έχει εμφανιστεί στην Αμερική και στην Ευρώπη και έπεται συνέχεια. Έτσι, η ρήση του Αϊν-

στάιν "όταν εξαφανιστούν οι μέλισσες, η ανθρωπότητα δεν θα έχει πάνω από τέσσερα χρόνια ζωής", ακούγεται πλέον απειλητική.

"Η ζωή όπως την ξέρουμε, δεν θα υπήρχε χωρίς τη δράση της μέλισσας. Η μέλισσα, λειτουργώντας σαν καταλύτης-μεσολαβητής μεταξύ των φυτών, μεταφέρει από άνθος σε άνθος το σπέρμα-γύρη της, συντελώντας στη γονιμοποίησή τους. Στη γύρη βρίσκονται όλες οι πληροφορίες κάθε φυτού για την αναπαραγωγή-διαιώνισή του. Το νέκταρ και η γύρη αποτελούν την τροφή των μελισσών. Είναι η πιο πλήρης φυσική τροφή, ένα μίγμα από πρωτεΐνες, βιταμίνες, αμινοξέα, ένζυμα, ορμόνες.

"Ας παρομοιάσουμε την κοινωνία της μέλισσας σαν έναν υπεροργανισμό με μέλη αυτόνομα, που δρουν ατομικά εκτός της κυψέλης και μεταφέρουν το έργο τους εντός, στο σύνολο της κυψέλης, εκδηλώνοντας ταυτόχρονα ατομική και ομαδική συνείδηση, που οικοδομούν τον οίκο τους με τις εκκρίσεις του σώματός τους (το κερί), που εναλλάσσονται (οι εργάτριες μέλισσες) σε όλους τους ρόλους, ανάλογα με την ηλικία, όπως η φύση τους έχει καθορίσει, που μερίζονται την τροφή και τις ανάγκες τους ακριβοδίκαια. Και που όλα τα άτομα, εργάτριες και κηφίνες προέρχονται από μία μάνα-βασίλισσα που κατά τους κυνικούς, είναι η μόνη αβλαβής κυβερνήτης, μια και δεν στηρίζεται στη δύναμη των όπλων -η μόνη άοπλη εν μέσω οπλισμένων με κεντρί συνοδών- αλλά στην έφεσή της για το γενικό καλό, αφού όλα τα άτομα της κοινωνίας της είναι παιδιά της".

Μεγάλη Παρασκευή, 24

Σαν να μονολογώ, σωπαίνω.

Ίσως και να 'μαι σε κατάσταση βοτάνου
ακόμη
φαρμακευτικού ή φιδιού μιας κρύας
Παρασκευής

Ή μπορεί και ζώου από κείνα τα ιερά
με τ' αφτί το μεγάλο γεμάτο ήχους βαρείς
και θόρυβο μεταλλικό από θυμιατήρια.

Μεγάλη Παρασκευή, 24 β

Αντίς για όνειρο

Πένθιμος πράος ουρανός μες στο λιβάνι
αναθρώσκουν παλαιές Μητέρες ορθές σαν
κηροπήγια
τυφεκιοφόροι νεοσύλλεκτοι σε ανάπαυση
μικρά σκάμματα ορθογώνια, ραντιστήρια,
νάρκισσοι.

Σαν να 'μαι, λέει, ο θάνατος ο ίδιος αλλ'
ακόμη νέος αγένειος που μόλις ξεκινά
κι ακούει πρώτη φορά μέσα στο θάμβος
των κεριών
το «δεύτε λάβετε τελευταίον ασπασμόν».

Κυριακή (Πάσχα), 26

Καθαρή διάφανη μέρα. Φαίνεται ο άνεμος
που ακινητεί με τη μορφή βουνού κει κατά
τα δυτικά. Κι η θάλασσα με τα φτερά διπλω-
μένα, πολύ χαμηλά, κάτω από το παράθυρο.

Σου 'ρχεται να πετάξεις ψηλά κι από κει να
μοιράσεις δωρεάν την
ψυχή σου. Ύστερα να κατεβείς και, θαρρα-
λέα, να καταλάβεις τη
θέση στον τάφο που σου ανήκει.

Παρασκευή, 1 Μ

Η Πρωτομαγιά

Πιάνω την άνοιξη με προσοχή και την ανοίγω:

Με χτυπάει μια ζέστη αραχνοϋφαντή
Ένα μπλε που μυρίζει ανάσα πεταλούδας
οι αστερισμοί της μαργαρίτας όλοι αλλά
και μαζί πολλά σερνάμενα ή πετούμενα
ζουζούνια, φίδια, σαύρες, κάμπιες και άλλα
τέρατα παρδαλά με κεραίες συρμάτινες
λέπια χρυσά λαμέ και πούλιες κόκκινες

Θα 'λεγες, έτοιμα όλα τους να παν
Στο χορό των μεταμφιεσμένων του Άδη.

ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

Από το «Ημερολόγιο Ενός Αθέατου Απριλίου»

